

คำอธิบายการใช้งาน

1. เอกสารฉบับนี้ผ่านกระบวนการแปลงภาพเป็นอักษรด้วยเทคนิคการรู้จำอักขระด้วยแสง (OCR หรือ Optical Character Recognition)
2. จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอ่านและการสืบค้น
3. การคัดลอกข้อความเพื่ออ้างอิง (Quotation) ควรตรวจสอบความถูกต้องจากไฟล์ต้นฉบับอีกครั้ง
4. การสะกดคำอาจมีความแตกต่างในแต่ละยุคสมัย
5. การแปลงภาพเป็นอักษรยี่ดต้นฉบับเป็นหลักไม่มีการแก้ไข

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๘
(สมัยวิสามัญ สมัยที่หนึ่ง)
วันจันทร์ที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ฉบับสำนักงานพิมพ์
ครั้งที่ ๑ ถึง ครั้งที่ ๓๐ (สมัยวิสามัญ สมัยที่หนึ่ง) พ.ศ. ๒๕๖๖

สารบัญ

ครั้งที่ ๘/๒๕๖๖ (วิสามัญ)

๑. สมาชิกใหม่ปฏิญาณตนต่อที่ประชุม

๒๒๒

๒. เรื่องร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง

พ.ศ. ๒๕๖๕ แก้ไขเพิ่มเติม

พุทธศักราช ๒๕๖๖

๒๒๒-๒๗๘

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๘/๒๕๗๖ (วิสามัญ)
วันจันทร์ ที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๗๖
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
เริ่มประชุมเวลา ๙.๑๕ นาฬิกา
สมาชิกมาประชุม ๔๗ นาย

นายกรัฐมนตรีได้เสนอขอให้ สมาชิกใหม่ ปฏิญาณตน ต่อสภา
ผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙

ประธานสภา ฯ ได้นำนายพันตรี หลวงพรหมโยธี ซึ่งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรที่ได้ตั้งชื่อขึ้นใหม่ ปฏิญาณตน ดังนี้ “ข้าพเจ้า
นายพันตรี หลวงพรหมโยธี ขอให้คำสัตย์ปฏิญาณต่อที่ประชุมสภาผู้
แทนราษฎรว่า ข้าพเจ้าจะตั้งใจรักษารัฐธรรมนูญนี้ให้เป็นประโยชน์
แก่ประเทศชาติต่อไปทุกประการ” ครั้นเสร็จแล้วประธานสภา ฯ
กล่าวต่อไปว่า ญัตติที่ค้างมาจากการประชุมคราวก่อน คือ ญัตติ
ที่ ๓ ของนายกรัฐมนตรีกับคำแปรญัตติของสมาชิกอีก ๓ นาย คือ นาย
วิลาศ โอสถานนท์ นายดิเรก ชัยนาม และนายจรูญ ฌบางช้าง

นายกรัฐมนตรี แถลงว่า ถ้าสภาผู้แทนราษฎร เมื่อได้พิจารณา
รายงานของกรรมาธิการแล้วลงมติว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติ

การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๗๖ พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๗๖ และพระราชกฤษฎีกากำหนดจังหวัดเพื่อการเลือกตั้งตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๗๖ โดยนับตั้งต่อไปนี้

๑. แก้ข้อความในมาตรา ๗ อนุมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติใหม่ ให้เป็นไปตามข้อความในมาตรา ๕ อนุมาตรา ๒ ของพระราชบัญญัติเก่า คือว่า “ ไม่เป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสื่อมเสียเป็นอาชญาหรือติดยาเสพติดให้โทษ ”

๒. แก้มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติใหม่ ให้เป็นไปตามข้อความในมาตรา ๘ วรรค ๒ ของพระราชบัญญัติเก่า คือว่า “ ข้าราชการรับพระราชทานเงินเดือนของรัฐบาล ในตำแหน่งประจำในจังหวัดใดจะสมัครรับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรของจังหวัดนั้นไม่ได้ และถ้าได้ รับเลือกตั้งจากจังหวัดอื่นแล้ว ต้องลาออกจากตำแหน่งประจำการ แต่ให้มีสิทธิได้บำเหน็จบำนาญ ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๗๑ มาตรา ๖. หรือ พระราชบัญญัติบำนาญทหาร พ.ศ. ๒๕๗๑ มาตรา ๖. ถ้าเป็นข้าราชการทหารอาจจะได้ เบี้ยหวัดแทนบำเหน็จบำนาญตามระเบียบการของทหารก็ได้ ”

๓. ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเสียค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน ๓๐ บาท

๔. ให้ผู้แทนราษฎรมีความรู้เทียบชั้นประณมสามัญ

๕. ให้ผู้แทนตำบลในจังหวัดการปกครองจังหวัดหนึ่งเลือกตั้งผู้แทนราษฎร หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีพลเมืองเกินกว่าสองแสน ให้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนทุก ๆ สองแสน

๖. ในตำบลก็ดี ในจังหวัดก็ดี ถ้าผู้สมัครมีจำนวนไม่เกินกว่าจำนวนผู้แทนซึ่งท่านอนุญาตไว้ ท่านให้ ถือว่า ผู้สมัครนั้น ๆ ได้รับเลือกตั้ง โดยพลเมืองไม่ต้องลงคะแนนออกเสียง.

สภาผู้แทนราษฎรขอให้รัฐบาลจัดการร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขข้อความตั้งว่ามานี้โดยพลัน สภาผู้แทนราษฎรรับรู้ได้ว่ารัฐบาลจะพยายามจัดการให้การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแล้ว เสร็จภายในกลางเดือนธันวาคม ศกนี้ และถ้าทำได้ จะให้สภา ฯ ใหม่ได้เปิดประชุมในวันที่ ๑๐ ธันวาคม และสภา ฯ รับรู้ไว้ด้วยว่า บทบัญญัติการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการทดลองชั่วคราว ถ้าปรากฏว่ายังมีข้อบกพร่องอยู่ประการใดจะได้คิดแก้ไขต่อไป และแถลงขออนุมัติต่อที่ประชุมเพื่อให้หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรณ เข้ามาทรงอธิบายในฐานะที่เป็นประธานกรรมการสำรวจและพิจารณากฎหมาย

ประธานสภา ฯ อนุมัติ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรณ รับสั่งว่า ในขั้นต้นข้าพเจ้าอยากชี้แจงในฐานะที่เป็นประธานกรรมการ ฯ ก่อน ญัตติ

ของรัฐบาลนี้ ได้ดำเนินตามคำแนะนำของกรรมาธิการทุกข้อ เว้นแต่ อายุของผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งกรรมาธิการแนะนำว่าควรเป็น ๒๓ ปี แต่ รัฐบาลว่าติดขัดโดยจัดการไม่ทัน เพราะได้เริ่มลงมือไปแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคงจะชี้แจงให้ทราบ อีกข้อหนึ่งกรรมา ธิการไม่ได้กำหนดจำนวนเงินค่าธรรมเนียมของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ผู้แทนราษฎรไว้เป็นแต่ทำให้เสียพอสมควร แต่รัฐบาลกำหนดลงไป ๓๐ บาท ข้อความทั้งนี้ข้าพเจ้าได้นำไปแจ้งให้กรรมาธิการรับรู้ไว้แล้ว ข้อที่เกี่ยวกับกรรมาธิการ ข้าพเจ้าไม่มีข้อความอะไรที่จะชี้แจงให้ที่ ประชุมทราบ แต่เมื่อพิจารณาเป็นข้อ ๆ ไปแล้ว หากมีข้อความ สงสัยว่าทำไมกรรมาธิการจึงทำดังนั้น ข้าพเจ้าจะได้แถลงให้ที่ประชุม ทราบต่อไปในภายหลัง อนึ่งในเชิงระเบียบการพิจารณาให้ถือยุติติ ของรัฐบาลเป็นหลักพิจารณาเป็นข้อ ๆ ไป ถ้าสมาชิกผู้ใดอยากจะ ขอแปรญัตติใดของรัฐบาลแล้ว เมื่อพิจารณาไปถึง ก็จะได้พิจารณา รวมกัน ส่วนญัตติใดที่สมาชิกเสนอขอแปรนอกออกไปจากที่รัฐบาล เสนอแล้วให้รอไว้พิจารณาตอนท้าย. ยังมีอีกข้อหนึ่งคือ นายวิลาศ โอสถานนท์ ได้เสนอคำแปรญัตติซึ่งเป็น ความรวมว่า “ความนอกนั้น ขอให้ถือตามพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ทุกประการ” ถ้า ลงคะแนนมติตั้งนั้นรัฐบาลก็คงจะยอมไม่ได้ ฉะนั้น นายวิลาศ

โอสถานนท์ คงไม่ได้มุ่งหมายอย่างนั้น จึงขอให้แจ้งเป็นข้อ ๆ ว่าจะให้แก้ไขไปเองตามพระราชบัญญัติเดิมข้อไหนบ้าง เช่นญัตติของรัฐบาลในตอนที่ว่า “สภาผู้แทนราษฎร เมื่อได้พิจารณารายงานของกรรมาธิการแล้วลงมติว่า ควรแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบล และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ พุทธศักราช ๒๔๗๖ และพระราชกฤษฎีกากำหนดจังหวัดเพื่อการเลือกตั้งตามความในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง ในพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ โดยนับตั้งต่อไปนี้ “ในตอนนี้มีสมาชิกผู้ใดขอแปรญัตติหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ตกไปพรรคหนึ่ง ครั้นแล้วก็พิจารณาข้อ ๑ ต่อไป และในข้อ ๑ นี้จะมีผู้แปรญัตติใหม่ ถ้ามีก็พิจารณาเป็นข้อ ๆ ฉะนั้นนายวิลาศ ๆ ควรเสนอมาเป็นข้อ ๆ เช่น พอถึงเรื่องอายุผู้แทนราษฎร ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ก็ขอให้ไปร่วมพิจารณาในตอนท้าย

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ในการที่ขอแปรญัตติเช่นนั้น ก็เพราะข้าพเจ้ามีความประสงค์อยากให้ที่ประชุมเห็นว่า ถ้าจะเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาพิจารณาแล้ว ก็ผิดกับความประสงค์ของสภา ๆ เพราะพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้นสภา ๆ ได้ลงมติจนได้ออกประกาศ

ใช้เป็นกฎหมายแล้ว ฉะนั้นเหตุใดจึงเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ซึ่งสภา ฯ นี้มิได้ลงมติมาพิจารณา จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นี้สภา ฯ จะแก้ไขได้ และควรนำเอาพระราชบัญญัติการตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ มาใช้ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ทุกประการ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งถึงหลักวิธีพิจารณาว่า ถ้าทำเช่นนั้นก็ขัดกับหลักวิธีพิจารณา เพราะสภา ฯ มีอำนาจพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม : พุทธศักราช ๒๔๗๖ และที่สภา ฯ กำลังพิจารณาอยู่บัดนี้ ก็เนื่องจากรายงานของกรรมาธิการสำรวจและพิจารณากฎหมาย พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีชุดก่อนอันมีพระยามโน ฯ เป็นนายคนั้น ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ เสียแล้ว และตามพระราชบัญญัติให้ยกเลิก พระราชกฤษฎีกาที่ได้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร ฯ ได้บัญญัติว่าให้เป็นอันใช้ได้ต่อไปจนกว่า จะได้มีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น ฉะนั้นสภา ฯ จะพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ไม่ได้ แต่สมาชิกจะเสนอแปรญัตติโดยขอแก้ไขพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ได้

นายบรรจง ศรีจรูญ กล่าวว่า การที่กรรมาธิการเสนอรายงานและทางรัฐบาลเสนอญัตติขึ้นมาเพื่อพิจารณาในสภา ฯ สภา ฯ ย่อมมีอำนาจที่จะเลือกได้ว่าควรจะเอาฉบับไหนก็ได้

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า สมาชิกจะเสนอญัตติโดยขอตั้งมติว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ขอให้สภา ฯ ไม่รับรอง เช่นนี้อภิปรายกันได้ ส่วนความเห็นของรัฐบาลอย่างไรนั้น ทางรัฐบาลคงจะได้อธิบาย

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้น กรรมาธิการสำรวจและพิจารณากฎหมายได้รายงานมายังสภา ฯ เพื่อให้พิจารณา ทั้งพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งได้ได้เถียงและออกตามหลักการได้ เป็นต้นว่า ให้ผู้มีอายุ ๒๓ ปี มีสิทธิที่จะเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลหรือเป็นผู้แทนราษฎร แต่ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้น ได้แก้เป็น ๓๐ ปี ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่ได้ออกโดยไม่ถูกต้องตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญนั้นควรจะยกเลิก

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในข้อที่ว่าสภา ฯ ควรรับรองพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ

ศักราช ๒๔๗๖ หรือไม่นั้นไม่เกี่ยวกับข้าพเจ้า เพราะแล้วแต่รัฐบาล แต่ข้อใดที่ไม่เข้าใจข้าพเจ้าจะได้ชี้แจง และตามพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาที่ได้ ปิดประชุมสภา ฯ นั้น ก็ได้รับรองให้ใช้ได้ อยู่ ถ้าสภา ฯ นี้เห็นว่า ตอนใดไม่สมควรก็ยกเลิกได้ แต่จะว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ลบล้าง พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นไม่ถูกต้องถือว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้น ใช้ได้อยู่ตามพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาที่ได้ปิดประชุมสภา ฯ อีกประการหนึ่งอาจมีผู้สงสัยว่าทำไมกรรมการไม่แนะนำให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่เดียวเพราะพระราชบัญญัติที่ออกนั้นใช้บังคับตามกาลเทศะจึงได้แนะนำให้รัฐบาลทดลอง

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่า ตามที่นายมังกร และนายวิลาส แถลงมานั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงไม่ได้ประสงค์ที่จะเอาแต่พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ : คงประสงค์แต่เพียงให้นำเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็น Basis of discussion คือเป็นฐานแห่งการพิจารณา และถ้ามีเหตุผลสมควรสภา ฯ ก็คงอนุมัติให้แก้ไขได้

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในขั้นนี้ต้องพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ

ศักราช ๒๔๗๖ เมื่อสมาชิกเสนอไม่รับรองและเสนอว่าให้กลับไปพิจารณา พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นตอน ๆ เช่นนี้ได้

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ถ้าเราลงมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ แล้ว จะทำให้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ กลับใช้ได้ไหม

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า เราได้ทำโดยร่างพระราชบัญญัติขึ้นตามข้อความที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แต่ที่ข้าพเจ้าเสนอนี้เป็นแต่ระเบียบ ซึ่งรัฐบาลจะเห็นอย่างไรไม่ทราบ.

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ถ้าเช่นนั้น ขอเสนอญัตติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นเสีย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า ข้าพเจ้าเห็นว่าเราจะยุ่งมากไป เต็มวันนี้เรามีญัตติขอกรรณการที่เสนอ และยังคงค้างอยู่ในระเบียบวาระ ญัตติที่รัฐบาลเสนอนี้ได้มีคำแปรญัตติที่สมาชิกเสนออีก ๓ ญัตติรวมเป็น ๔ อย่างด้วยกัน ที่จะประชุมกันในเวลานี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าควรประชุมกันตามระเบียบข้อบังคับ อนึ่งควรพิจารณาคำแปรญัตติก่อน ถ้าคำแปรญัตติชนะใช้ได้ การพิจารณาก็ต้องพิจารณาตามคำแปรญัตติ และข้อบังคับสภา ๆ กรรมการองคมนตรีก็มีเช่นนี้

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ตามหลักคงถูก และญัตตินี้ รัฐบาล
ยังไม่มีความเห็นค้าน ฉะนั้นจะตกลงยังไม่ได้ รัฐบาลยังไม่ได้แถลง
และขอเปลี่ยนภาวะที่ประชุมเป็นชุมนุมอนุกรรมการเต็มสภา ฯ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า การที่จะเอาพระราช
บัญญัติฉบับใดขึ้นพิจารณาก่อน ข้อบังคับการประชุมมีแล้ว และจะทำ
ให้เราถึงผลสำเร็จแห่งการประชุม

พระสุธรรมวิจิตร กล่าวว่า การที่ขอแก้หรือแปรญัตตินั้นจะต้อง
ใช้อันไหน ฉะนั้นจึงต้องลงมติว่าสภาจะเอาอันนั้น ส่วนการแก้ นั้นแก้
ทีหลัง

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า อยากจะขอชี้แจง
ต่อท่านทั้งหลายซึ่งจะเห็นด้วยหรือไม่ เป็นอีกปัญหาหนึ่ง คือ ตามระเบียบ
วิธีแปรญัตติข้อ ๓๓ มีว่า “เมื่อมีคำขอแปรญัตติ ประธานจักต้องเสนอ
คำแปรตามลำดับก่อน หลัง แห่งคำในญัตตินั้น ถ้ามีผู้ขอแปรคำเดียว
กันหลายคน ประธานจักต้องเสนอคำของผู้ที่ขอก่อน” ฉะนั้นในที่นี้
ฝ่ายสมาชิกย่อมมีสิทธิเสนอแปรญัตติได้ การเสนอแปรญัตตินั้นไม่มีข้อ
บังคับที่ว่าต้องยื่นก่อน ๒๔ ชั่วโมง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อเปลี่ยนภาวะแล้ว เสนอได้.

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ถ้าฉะนั้นสมาชิก
ก็มีสิทธิเสนอได้

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในการที่อภิปรายกันนี้ ทางฝ่ายรัฐบาล ได้เป็นผู้เสนอญัตติขึ้นมา ทางฝ่ายสมาชิกได้เสนอแปรญัตติ ครั้น อภิปรายกันมีปัญหาว่า ไม่ควรจะใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธ ศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นหลักการพิจารณา ควรใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ โดยอ้างว่าพระ ราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้น เป็นพระราชบัญญัติที่ออกในระหว่างปิดสภา ฯ แต่พระ ราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้ผ่านสภา ฯ ฉะนั้นฝ่าย รัฐบาลจะยอมหรือไม่ ถ้ายอมก็ต้องยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ ไม่ใช่เป็นการแปรญัตติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แถลงว่า การแปรญัตติว่า อย่างไร หลักการก็เหมือนกัน แต่ถ้อยคำใช้คนละอย่างและมี หลักดังนี้ “ข้อ ๓๒ วิธีแปรญัตติอาจทำได้ด้วยประการเหล่านี้

ก. ตัดคำ

ข. เติมคำ

ค. ตัดคำและใช้ คำอื่นแทน

ง. ตัดคำออกทั้งหมด และใช้คำอื่นแทนโดยความอย่างเดียวกัน”

นั้นเป็นแค่ตัวอย่าง

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า อยากจะขอชี้แจง ระเบียบการซึ่งสมาชิกและรัฐบาลจะเห็นอย่างไรหรือไม่ ในระเบียบ

วาระที่เรากำลังพิจารณาอยู่นี้ คือญัตติที่ ๓ ของรัฐบาล สมาชิกมีสิทธิแปรญัตติอันนี้ได้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการคงจะเห็นด้วยเพื่อไม่ให้สมาชิกคิดว่ารัฐบาลเอาเปรียบในทางพิจารณาก็ควรใช้สิทธินี้ให้ถูกระเบียบและข้อตกลง ก็ให้ตกลงจริง ๆ จึงขออธิบายอย่างนี้ คือญัตติที่ ๓ ของรัฐบาลนี้สมาชิกจะเสนอแก้ไขอย่างไรก็ได้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แถลงว่า ข้อบังคับที่กล่าวถึงนี้คือ ข้อบังคับสภากรรมการองค์มนตรี ข้อ ๓๓, ๓๗, ๓๘, ๓๙ ข้อ ๓๓ นั้นมีความดังนี้ “เมื่อมีคำขอแปรญัตติประธานจักต้องเสนอคำแปรตามลำดับก่อนหลังแห่งคำในญัตตินั้น ถ้ามีผู้ใดขอแปรคำเดียวกันหลายคน ประธานจักต้องเสนอคำของผู้ที่ขอก่อน” คำแปรญัตติซึ่งมีผู้เสนอแล้ว ๓ ฉบับ ตามข้อบังคับนี้ประธานจักต้องเสนอญัตตินี้ตามลำดับ ข้อ ๓๗ มีความดังนี้ “คำแปรนั้นจะขอแปรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ และจะขอแปรคำแปรต่อ ๆ ไปก็ได้” คือแปรญัตติหรือคำแปรญัตติต่อ ๆ ไปก็ได้ ข้อ ๓๘ มีความดังนี้ “ถ้าชุมนุมกรรมการไม่เห็นชอบคำแปรซึ่งเสนอขึ้นและปรึกษาให้ตกไปไซ้ ให้ประธานนำเอาญัตติเดิมขึ้นตั้งเป็นปัญหาให้ลงมติ” ข้อ ๓๙ มีดังนี้ “ถ้าชุมนุมกรรมการตกลงเห็นชอบตามว่าแปรไซ้ ให้ประธานนำเอาญัตติเดิมตามที่ได้แปรแล้วออกตั้งเป็นปัญหาให้ลงมติ”

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ตามข้อบังคับ ๓๙ นั้นที่ประชุมนี้ยังไม่ได้พิจารณาถึง จึงขอคัดค้าน

พระสุธรรมวิจิตรน้อย กล่าวว่า ถ้าผิดขอให้ประธานห้ามทีเดียว
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แลลงว่า ข้อบังคับมีอยู่แล้ว
คือ ข้อ ๓๓, ๓๗, ๓๘, ๓๙

ประธานสภา ฯ อ่านข้อ ๓๓ แห่งข้อบังคับสภากรรมการองค์
มนตรีให้ ที่ประชุมฟัง และกล่าวว่า ตามข้อบังคับนี้ได้ปฏิบัติแล้ว
แล้วประธานสภา ฯ อ่านข้อ ๓๔ ต่อไปให้ที่ประชุมฟัง และกล่าวว่า
ข้อนี้เจ้าคุณไม่ได้ขอ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ตอบว่า ที่เสนอนี้ก็เพื่อจะให้
พิจารณาตามข้อบังคับนี้

ประธานสภา ฯ อ่านข้อ ๓๗ ให้ที่ประชุมฟัง และกล่าวว่า ตาม
ข้อบังคับนี้เรากำลังปฏิบัติอยู่เดี๋ยวนี้ แล้วอ่านข้อ ๓๘ ให้ ที่ประชุมฟัง
และกล่าวว่า ในเรื่องนี้ยังไม่มีใครคัดค้าน และยังไม่ได้ โต้เถียง ฉะนั้น
ข้อต่อไปไม่ต้องกล่าวถึง

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรณ รับสั่งว่า ตามที่รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงธรรมการเสนอนั้นยิ่งทำให้ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าวันนี้ที่สภา ฯ
จะต้องพิจารณา คือญัตติที่ ๓ และสภา ฯ จะพิจารณาคำแปรญัตติอย่าง
ใด ๆ ก็ได้ ฉะนั้นตามข้อบังคับจึงให้พิจารณาญัตติเป็นข้อ ๆ และถ้ามีแปร
ญัตติก็ให้ พิจารณาตามที่เสนอมา เมื่อถึงตอนที่พิจารณานั้นแล้วยอมทำได้

พระสุธรรมวิจิตรน้อย กล่าวว่า ตามญัตติที่แปรนี้เป็นรายละเอียดคือ
ขอแปรให้ใช้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ สำหรับ

พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นสภา ฯ ได้ให้กรรมาธิการไปตรวจ และเมื่อตรวจแล้วสภา ฯ จะลงมติว่าควรใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ หรือไม่ข้อนี้เป็นข้อสำคัญมาก ฉะนั้น การที่รัฐบาลยื่นคำแปรญัตติจึงเป็นข้อที่ทำได้.

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในการพิจารณานี้ขอให้พิจารณาให้ถูกระเบียบตามที่ตั้งปัญหา ที่จริงการพิจารณาในศาลก็พิจารณาไม่ได้ ที่เรียกประชุมวันนี้มีระเบียบอย่างไร ต้องประชุมตามนั้นวันนี้ได้เสนอญัตติที่ ๓ ของรัฐบาลเพื่อให้ ที่ประชุมพิจารณา.

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ข้อนี้เป็นความจริง

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า เมื่อประธานสภา ฯ รับรองแล้วก็ตรงกับที่ว่า ที่จะแก้ไขเหลือจนศูนย์ได้.

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ระหว่าง ที่อภิปรายกันนี้มีผู้เสนอญัตติขึ้นมาอีกสองคน

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ เสนอขอให้ลงมติว่าจะรับพิจารณาญัตติที่ ๓ ของรัฐบาลอันนี้หรือไม่จะได้หมดเรื่อง.

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า นายวิลาศ โอสถานนท์ ได้เสนอญัตติขึ้นมา ข้อเสนอญัตตินั้นก็คือ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นเสีย และถามนายวิลาศ ฯ ว่า

ถ้าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมขอให้ใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕
 อย่างใดขอให้เสนอขึ้นมา และกล่าวต่อไปว่า ปัญหาใหม่นี้เป็นปัญหา
 สอดตามข้อ ๕๙ ซึ่งมีความดังนี้ “ขณะซึ่งชุมนุมกรรมการกำลังปรึกษาฟ
 ปัญหาหนึ่งปัญหาใดอยู่นั้น กรรมการคนหนึ่งจะเสนอญัตติเป็นปัญหาสอด
 ว่า อย่าเพื่อลงมติในเรื่องปัญหาซึ่งกำลังปรึกษายู่นั้นก็ได้

ถ้าชุมนุมกรรมการลงมติตกลงตามปัญหาสอดไซ้ญัตติเดิมที่เป็นอัน
 ระงับไป

ถ้าชุมนุมกรรมการลงมติไม่เห็นชอบตาม ปัญหาสอด ก็ให้ประธาน
 นำมติเดิมออกตั้งปัญหาให้ลงมติทันที มีห้มีผู้ขอแปรญัตติหรือกล่าว
 อภิปรายกันอีก”

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า ปัญหาสอดนั้นคือ
 อย่าเพื่อลงมติในเรื่องปัญหาซึ่งกำลังลงมตียู่นั้น

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในที่นี้ต้องถือว่าสมาชิกได้เสนอญัตติ
 สอดขึ้นมาใหม่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แลลงว่า ปัญหา สอดนั้น
 เข้าใจว่าเป็นญัตติที่ขอให้อย่าเพ่งลงมติปัญหาที่ได้ โต้เถียงกันอยู่

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ปัญหาที่สอดขึ้นมาใหม่นั้นคือไม่ให้
 ใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช
 ๒๔๗๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แฉลงว่า ญัตติที่เสนอนั้นไม่ใช่เป็นปัญหาสอต เป็นคำแปรญัตติ

นายจรูญ ฌบางซ้าง กล่าวว่า ท่านประธานและสมาชิกทั้งหลาย ด้วยน้ำใสใจจริงข้าพเจ้าอาลัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ อยู่ที่เสนอญัตติก็เพราะต้องการให้ดำเนินไปอย่างพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้เสนอญัตติขึ้น แต่ถ้าสภา ฯ ได้อาศัยพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นหลักวินิจฉัยแล้วข้าพเจ้าขอถอนญัตติ

ประธานสภา ฯ ได้อ่านญัตติของนายวิลาศ โอสถานนท์ ให้ที่ประชุมฟัง ดังนี้”

“กราบเรียน ท่านผู้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าเสนอญัตติให้สภา ฯ นี้ลงมติยกเลิกพระราชบัญญัติเลือกตั้ง ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นเสีย และถ้าสภา ฯ จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ขอให้ใช้พระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แทน ถ้าจะแก้ไขอย่างใดก็เป็นไปตามมาตราที่เสนอ

(ลงนาม) นายวิลาศ โอสถานนท์

ข้าพเจ้าขอรับรองญัตตินี้

(ลงนาม) บรรจง ศรีจรูญ

นายจรูญ ฌบางซ้าง กล่าวว่า ญัตตินี้กับญัตติเดิมขัดกับพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในระเบียบการที่
 ประธานถือว่าเป็นปัญหาสอดนั้น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้ชำนาญ ข้าพเจ้า
 เห็นด้วย และตามหลักทั่วไปถ้าสภา ฯ ลงความเห็น ต้องได้คะแนน ๓ ใน ๔
 ของที่ประชุมจึงจะแก้ไขได้ อนึ่งอยากจะเสนอให้มีสิทธิทำได้เต็มที่เมื่อ
 เสนอมาเป็นปัญหาสอดก็อธิบายตามนี้ได้ แต่ที่ประชุมจะลงมติเห็นด้วย
 หรือไม่เป็นอีกปัญหาหนึ่ง

รัฐมนตรีว่าการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แถลงว่า
 การที่ได้เถียงกันเวลานี้ก็เนื่องจากมีปัญหาว่า ญัตติที่เสนอนี้เป็นปัญหา
 สอดใช้ใหม่ แต่ตามความเห็นของข้าพเจ้าเห็นว่าปัญหาสอด คือ
 รัฐบาลได้เสนอญัตติใหม่ขึ้นมา และมีฝ่ายหนึ่งเสนอให้ใช้พระราชบัญญัติ
 การเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลัง แถลงว่า ตามที่ข้าพเจ้าได้ ฟังดู
 รู้สึกว่าจะเถียงกันไปมาในทางเรื่องระเบียบวาระ และได้มีสมาชิกบางท่าน
 ยึดเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ และบางท่านเห็นว่าควร
 ยึดเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ
 ศักราช ๒๔๗๖ เป็นหลักวินิจฉัย ความจริงสภา ฯ นี้ ได้ตั้งกรรมาธิการไป
 พิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธ
 ศักราช ๒๔๗๖ และเราอย่าไปนึกถึงความหลัง เราต้องถือว่าเมื่อสภา ฯ
 ได้เปิดแล้ว และได้มีพระราชบัญญัติให้ยกเลิก พระราชกฤษฎีกา ที่ได้ปิด

ประชุมสภา ฯ มาตรา ๔ บัญญัติให้ใช้ได้จนกว่าจะได้แก้ไขต่อไป ถ้า
 พุดตามหลักแล้ว เรารับรองพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕
 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ และบัดนี้เราเห็นว่าพระราชบัญญัติ
 ฉบับนี้สมควรพิจารณาจึงได้ตั้งกรรมาธิการไปพิจารณาแก้ไข อนึ่งตาม
 ที่หลวงวิจิตร ฯ กล่าวว่า ถ้ายกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.
 ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ กลับมาใช้ได้ไหม ข้อนี้
 ก็เป็นปัญหาที่ว่าเราจะเอาพระราชบัญญัติฉบับใดเป็น Basis of dis-
 cussion ถ้าเราเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่ม
 เต็ม พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็น Basis of dis-cussion จะถูกหลักและ
 เหตุผลของรายงานกรรมาธิการ ถ้าสมาชิกเห็นด้วยก็ขอให้ยึดตามหลักนี้
 และในการแก้ไขพระราชบัญญัตินี้รัฐบาลได้รู้สึกถึงความยาก คือ เราจะ
 ให้มีการเลือกตั้งอย่างช้าภายในเดือนธันวาคม ฉะนั้นเราจะต้องดู Practice
 ด้วยว่า การแก้ไขใหม่นี้ทางมหาดไทยจะเห็นด้วยไหม และนายกรัฐมนตรี
 ก็แถลงแล้วว่า จะให้สภา ฯ ใหม่เปิดได้เร็วที่สุด แต่สำหรับพระราชบัญญัติ
 ฉบับนี้ไม่รับว่า จะใช้ได้ผลดีนัก เมื่อออกไปแล้ว จึงค่อยแก้ไขใหม่ ถ้า
 จะนำเอาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ มาใช้ควรถามรัฐมน
 ตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อนว่า จะทำได้ทุกข้อทุกกระทงไหม ฉะนั้น
 เพื่อจะให้ดำเนินไปได้ ก็ควรพิจารณาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
 พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ และแก้ไขไปและถ้ามีคำ

แปรญัตติให้เสนอมา อื่นๆขอให้ระลึกว่าการแก้กันนั้น ขอให้แก้ มีผลใช้ได้ คือ ให้มีการเลือกผู้แทนและเปิดสภา ฯ ใหม่ได้ภายในเดือนธันวาคม ในทุกประเทศที่มีการแก้กันเสมอตามยุคสมัย

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ รู้สึกว่าเสียเวลา และไม่เห็นด้วย เพราะพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นไม่ได้ผ่านสภา ฯ จึงได้เสนอญัตติขอให้ใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แทน การตั้งกรรมาธิการไปพิจารณาทำไมกรรมาธิการจึงชักช้า แต่เพียงทางมหาดไทยว่าถ้าใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว จะทำไมทัน เมื่อข้าพเจ้าเสนอญัตติแล้ว ถ้าทางรัฐบาลไม่เห็นด้วยก็ขอให้ลงมติ

นายเล็ง ศรีสมวงศ์ กล่าวว่า ตามที่มีการอภิปรายกันนั้น ก็โดยยังมองผิดกันคนละเหลี่ยม ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาที่ใด ปิดประชุมสภา ฯ นั้น เรายอมรับแล้วว่าบรรดาพระราชบัญญัติที่ออกภายหลังวันที่ ๑ เมษายน นั้น เป็นอันใช้ได้จนกว่าจะมีการแก้ไข แต่บัดนี้รู้สึกว่าการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ใช้ต่อไปไม่ได้ รัฐบาลจึงได้เสนอญัตติขึ้นมาใหม่ เพื่อขอแก้ไขบางตอน ทางสมาชิกผู้แทนราษฎรเห็นว่าตามที่รัฐบาลเสนอขึ้นมา ยังไม่มีข้อที่เห็นด้วยทุกประการ จึงได้มีแปร

ยุติของนายวิลาศ ฯ ซึ่งมีประเด็นข้อใหญ่อยู่ ๓ ประการ ฉะนั้นในการดำเนินการพิจารณานี้ขอให้สภา ฯ วินิจฉัยคำแปรญัตติที่เสนอขึ้นมาว่า รัฐบาลจะทำได้ไหม และถ้าจะเอากลอนสดมาว่า จริงเท็จมีแค่ไหน และควรเสนอมาพิจารณาเป็นข้อ ๆ ไป

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่ ข้าพเจ้าขอรับรองว่กล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพระคลัง คือ ขอให้ดำเนินการพิจารณาโดยนำเอาพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาเป็นฐานพิจารณาต่อไป เพราะเราได้ลงมติในคราวประชุมตั้งกรรมาธิการเพื่อไปสำรวจและพิจารณากฎหมายว่า พระราชบัญญัติฉบับใดสมควรเป็นพระราชบัญญัติใช้ได้ ก็อนุมัติ ให้ใช้ได้ต่อไป ส่วนที่นายวิลาศ ฯ ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นผิด แต่ความจริงสภา ฯ ยังไม่ได้ลงมติเป็นแต่ให้สะสาง จะถือเป็นฐานแห่งการพิจารณาไม่ได้ และตามที่นายเล้ง ฯ เสนอให้ดำเนินการพิจารณาตามระเบียบวาระนั้นข้าพเจ้าเห็นด้วย

นายเล้ง ศรีสมวงศ์ เสนอขอให้พิจารณาญัตติของรัฐบาลก่อน หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรณ รับสั่งว่า ตามระเบียบควรเป็นเช่นนั้น

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ กล่าวว่ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาที่ได้ปิดประชุมสภา ฯ ที่ยอมให้บรรดา

กฎหมายที่ได้ออกโดย พระยามโน ฯ นั้นใช้ได้ ไปพลางก่อนเท่านั้น มิได้
รับรองกิจการกระทำของพระยามโน ฯ เป็นแต่เพียงให้งานดำเนินไปชั่ว
คราว มิให้งานของรัฐบาลใหม่นี้ชะงัก เมื่อมีผู้เสนอญัตติเช่นนี้ ก็ควร
ให้สภา ฯ พิจารณาว่ากฎหมายนั้นใช้ได้ไหม

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า การพิจารณาแก้ไข
ข้อนี้ขอให้ถือเอาพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๔๗๖ เป็นมูลฐานแห่งการพิจารณา

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ตามญัตติที่เสนอขึ้นมาหลายอัน เห็น
จะต้องพิจารณาญัตติที่สอดคล้องกัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า ที่พูดนี้เกี่ยวข้องกับวิธี
พิจารณาทั้งนั้น และขอรับรองตามที่นายเล้ง ฯ พูด และได้มีข้อบังคับไว้
แล้ว ๔ ข้อ

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ที่จะพูดอย่างเกรงใจ วันนี้เป็นปัญหาที่
ยุ่ง คือ ได้มีการอภิปรายกันมีพวกที่ว่ามีเมื่อรัฐบาลยื่นมติขึ้นไปมีผู้เสนอ
แปรญัตติเช่นนายวิลาศ ฯ เป็นต้น แล้วต่อมาได้มีการอภิปรายกันทาง
นายวิลาศ ฯ ก็ได้ยื่นญัตติขึ้นมาใหม่อีกซึ่งเป็นปัญหาสอดคล้องและนายจรูญ ณ
บางช้าง ได้ขอถอนญัตติของตน นายเล้ง ศรีสมวงศ์ ได้เสนอให้พิจารณา
ตามระเบียบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการเสนอและรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงพระคลังได้แถลงเหตุผลในการที่จะได้หรือเสีย ฉะนั้นปัญหา

สำคัญมีว่า ญัตติที่เสนอนั้นจะเป็นคำแปรหรือปัญหาสอด ถ้าเป็นคำแปรญัตติจะได้เป็นไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นปัญหาสอดก็จะยังไม่ลงมติแต่เพื่อให้ที่ประชุมนี้วินิจฉัยข้าพเจ้าขออ่านญัตติของนายวิลาศ โอสถานนท์ ให้ที่ประชุมฟังดังนี้

“กราบเรียน ท่านผู้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติให้สภา ฯ นี้ลงมติยกเลิกพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ นั้นเสีย และถ้าสภา ฯ จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วขอให้ใช้พระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แทน ถ้าจะแก้ไขอย่างใดก็เป็นไปตามมาตราที่จะเสนอ

นายวิลาศ โอสถานนท์”

แล้วประธานสภา ฯ กล่าวต่อไปว่า ทางฝ่ายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการกรมการกับนายเล็ง ศรีสมวงศ์ เข้าใจว่าเป็นคำแปรญัตติจึงขออธิบาย ถึงถึงลักษณะของคำแปรญัตติ และปัญหาสอดให้ที่ประชุมฟัง เพื่อเข้าใจกันดี ดังนี้ “หมวด ๕ การแปรญัตติ ข้อ ๓๒ วิธีแปรญัตติอาจทำได้ด้วยประการเหล่านี้ ก. ตัดคำ ข. เติมคำ ค. ตัดคำและใช้คำอื่นแทน ง. ตัดคำออกทั้งหมด และให้คำอื่นแทนโดยความอย่างเดียวกัน ข้อ ๓๗ คำแปรนั้น จะขอแปรอีกชั้นหนึ่งก็ได้และจะขอแปรคำแปรต่อ ๆ ไปอีกก็ได้ ข้อ ๓๘ ถ้าชุมนุมกรรมการไม่เห็นชอบคำแปรซึ่งเสนอขึ้น และปรึกษาให้ตกไปไซ้รให้ประธานนำเอาญัตติเดิมขึ้นตั้งเป็นปัญหาให้ลงมติ” ฝ่ายที่เห็นว่าเป็นคำ

แปรญัตติมีข้อพิจารณาอยู่ ๓ ข้อ มีฝ่ายที่เห็นว่าเป็นปัญหาสอดมี พระยานิติศาสตร์ ฯ แต่ก่อนนั้นเป็นปัญหาของรัฐบาลจึงขอให้ลงคะแนน มติว่า เป็นปัญหาสอดหรือแปรญัตติ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงแถลงว่า ขออย่าเพื่อลงมติ ด้วยขอชี้แจงว่าญัตติเหล่านี้ยังไม่มี การอภิปรายกัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แถลงว่า ญัตตินั้นตรงกับภาษาอังกฤษว่า Motion คำแปรญัตติตรงกับภาษาอังกฤษว่า Amendment ส่วนปัญหาสอดคือปัญหาที่ขอร้องอย่าเพิ่งให้ลงมติก่อน ที่เป็นวิธีของ Parliament อังกฤษ และ ขอให้อ่าน ข้อ ๓๔ แห่งข้อบังคับสภากรรมการองค์มนตรี

ประธานสภา ฯ ได้อ่านข้อ ๓๔ ให้ ที่ประชุมฟังดังนี้ “ญัตติตอนใดที่ผ่านพ้นไปจนถึงได้ปรึกษาหรือยกขึ้นปรึกษาตอนหลังแล้วนั้นจะย้อนไปขอแปรอีกไม่ได้เว้นไว้แต่เมื่อปรึกษาทั้งญัตติอีกครั้งหนึ่ง”

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ แถลงว่า นี่ก็ชัดเจนดีแล้ว

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ตามที่เสนอนี้ก็เป็นคำแปรญัตติของนายวิลาศ ฯ ซึ่งเป็นฉบับที่ ๔

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ปัญหาสอดจะตัดปัญหาเดิมไม่ได้แต่ระงับปัญหาเดิมโดยยังไม่ลงมติได้

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ที่ยังไม่ได้มีการอภิปรายกัน

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ถ้าตามข้อบังคับแล้ว คำกล่าวของรัฐมนตรีนว่าการกระทรวงธรรมการก็ถูก ถึงแม้จะทำได้โดยคะแนนเสียงฝ่ายข้างมากต้องมีจำนวนถึง ๓ ใน ๔ แต่ตามข้อบังคับว่าข้างมากทำได้และควรเป็นไปตามระเบียบ ของ Parliament แต่ก่อนลงมติพิจารณาปัญหาของนายวิลาศ ฯ โดยจะถือว่าเป็นปัญหาสอดหรือคำแปรญัตติก็ตามคำแปรญัตติของสมาชิกที่ได้เสนอไว้แล้วมี ๓ ฉะบับคือของนายวิลาศ ฯ นายดิเรก ฯ และนายจรูญ ฯ และคำแปรญัตติที่ ๔ ของนายวิลาศ ฯ ถ้าจะมีสมาชิกเสนอแปรญัตติอีกก็เรียง เข้าระเบียบ ต่อไปเราก็จะได้เริ่มต้นอภิปรายกัน

นายเล็ง ศรีสมวงศ์ กล่าวว่า ตามที่ท่านวรรณ ฯ รับสั่งนั้นไม่ถูก จึงขอเสนอให้พิจารณาคำแปรญัตติก่อน

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงตอบว่า ที่เสนอให้พิจารณาญัตติที่ ๓ ก่อนก็เพราะมีในระเบียบวาระแล้ว

รัฐมนตรีนว่าการกระทรวงธรรมการ แฉลงว่า มีข้อ ๓๘ คือ ให้พิจารณาคำแปรญัตติก่อน

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ในเรื่องนี้แล้วแต่ที่ประชุมจะวินิจฉัย

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในเนื้อเรื่องเรายังไม่ได้ปรึกษา ประธานสภา ฯ กล่าวว่า อภิปรายกันบ้างแล้ว

พระสุธรรมวินิจฉัย กล่าวว่า ที่เสนอว่าเป็นคำแปรญัตติก็ตามก็ควรพิจารณาไปตามระเบียบ เมื่อพิจารณาไปก็ให้คิดว่าข้อไหนสำคัญ

ส่วนปัญหาที่สอดขึ้นมา ก็เพราะพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕
แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ สมาชิกเสนอว่าควรแก้ไขยกเลิก
หรือไม่ ทางกรรมาธิการเห็นว่าควรแก้ไข

หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวว่า จะถือว่าเป็นปัญหาสอดหรือคำ
แปรญัตติผลที่เท่ากันก่อนที่จะพิจารณาว่าเป็นปัญหาสอด หรือ คำแปรญัตติ
ก็ได้มีการอภิปรายกันมามากแล้วทั้งชัดเจน จึงเห็นว่าเป็นเวลาลงมติได้แล้ว
ว่าว่าตามญัตติของนายวิลาศ ฯ ทำได้ไหม

พระสุธรรมวิจิตร กล่าวว่า เข้าใจว่าญัตติที่นายวิลาศ ฯ ได้
ยื่นก็ประสงค์ให้พิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไข
เพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ เมื่อที่ประชุมพิจารณาลงมติให้ยกเลิกแล้ว
ก็พิจารณาตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เมื่อตะก็ยังไม่พุดค้างอยู่ถึงปัญหาสอดหรือ
คำแปรญัตติผู้เถียงกันสองฝ่าย ข้อต้นที่จะว่ากฎหมายนี้มีประโยชน์สมควร
แก้ไขอย่างไร ตามวิธีพิจารณาต้องพิจารณาก่อนแล้วจึงถึงปัญหาในใจ
ความที่จะแก้ไขต่อไป ถ้ามีผู้ใดพุดอีกหรือถ้าเห็นว่าผิด ก็ขอให้คำนึง
ฉะนั้นประเดี๋ยวจะลงมติ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ที่พุดนี้เพื่อให้
สมาชิกรู้สึก และให้เป็นระเบียบแต่ถ้าเถียงกันถึงพิจารณาก็จะกินเวลานาน
ถึงแม้จะตกลงกันไปอย่างไร ควรให้โอกาสนายวิลาศ ฯ แสดงความคิดเห็น

ข้าพเจ้าอยากจะแนะนำให้ยอมพิจารณาญัตติของนายวิลาศ ฯ แม้จะเรียกว่าคำ
แปรญัตติหรือปัญหาสอดก็ตาม

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ญัตติที่เสนอนั้น จะถือว่าเป็น
ปัญหาสอดหรือคำแปรญัตติไม่คัดค้าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ กล่าวว่า เป็นคำแปรญัตติ
(Amendment)

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ปัญหาข้อแรกมีว่า ญัตติของนายวิลาศ ฯ
นั้นเป็นปัญหาสอดหรือคำแปรญัตติซึ่งที่ประชุมจะต้องวินิจฉัย

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ขอแนะนำนายวิลาศ ฯ
ให้เรียกเอาเอกสารจากท่านประธาน ฯ มาพิจารณาดูว่าเป็นคำแปรญัตติหรือ
ไม่ก่อน และขอให้ที่ประชุมพิจารณาเอกสารนั้นก่อนลงมติ

นายวิลาศ โอสถานนท์ ได้เสนอขอให้เรียกญัตติที่เสนอใหม่ว่าคำ
แปรญัตติ

ประธานสภาฯ ขอให้ที่ประชุมพักการพิจารณา ๑๐ นาที

ครั้นเวลา ๑๑.๑๕ นาฬิกา ประธานสภา ฯ ได้เรียกประชุมต่อ

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ตามที่ได้มีการอภิปรายกันได้ติด
ขัดอยู่ที่ญัตติของข้าพเจ้าซึ่งเสนอให้ใช้พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ.
๒๔๗๕ และเมื่อได้โต้เถียงกันมานานแล้ว ฝ่ายข้างมากเห็นว่าควรให้ถอน

และฝ่ายรัฐบาลจะยอมให้แก้ไข ฉะนั้นข้าพเจ้าขอถอนญัตติอันหลังของ
ข้าพเจ้าซึ่งจะเรียกว่าคำแปรญัตติหรืออะไรก็ตาม

ประธานสภาฯ กล่าวว่า นายวิลาศ โอสถานนท์ ได้ขอถอนญัตติ
ฉบับหลังโดยให้พิจารณาตามคำแปรญัตติเดิม ผู้ใดจะคัดค้านหรือไม่
ถ้าผู้ใดเห็นด้วยในการที่จะยอมให้ถอนญัตตินั้นก็ขอให้ลงมติ ไม่มีผู้ใด
คัดค้านและที่ประชุมทั้งหมดได้ลงมติให้ถอนได้

ประธานสภาฯ กล่าวว่า บัดนี้จะต้องพิจารณาตามเดิม คือญัตติ
ที่ ๓ ของรัฐบาล

นายเล็ง ศรีสมวงศ์ กล่าวว่า ญัตตินายวิลาศฯ ที่เสนอเดิมไม่ได้
ถอน ถอนแต่ที่ยื่นครั้งหลังนี้

เลขาธิการสภาฯ อ่านญัตติเดิมของนายวิลาศฯ ให้ที่ประชุมฟัง ดังนี้

๑๕๐๕ ถนนสี่พระยา

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

กราบเรียน ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติ ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอเสนอแปรญัตติในญัตติที่ ๓ ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้
เสนอดังต่อไปนี้

๑. ความในข้อ ๓ ที่ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเสียค่า
ธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน ๓๐ บาทเท่านั้น ขอแก้เป็นจำนวนเงิน ๕๐ บาท

๒. ความนอกนั้นขอให้ถือตามพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕
ทุกประการ

๓. ตามญัตตินี้ไม่มีข้อความกล่าวถึงอายุของผู้ที่มีสิทธิออกเสียง
เลือกตั้งด้วย ถ้าญัตตินี้คลุมถึงความข้อนี้ด้วยแล้ว ข้าพเจ้าขอให้บุคคล
ทุกคนที่บรรลุนิติภาวะ มีสิทธิออกเสียงทุกคน

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(ลงนาม) นายวิลาศ โอสถานนท์

ญาติของนายดิเรก ชัยนาม

“สภาผู้แทนราษฎร”

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยตามญัตติของท่านนายกรัฐมนตรีเรื่อง พระราชบัญญัติการเลือก
ตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้น ข้าพเจ้าขอเสนอแปร
ญัตติในมาตรา ๗ अनुมาตรา ๑ ซึ่งว่าด้วย อายุสำหรับผู้สมัครรับเลือก
ตั้งเป็นผู้แทนราษฎรที่กำหนดไว้ ๓๐ ปี ให้เป็น ๒๓ ปีขอท่านได้ โปรดนำ
ความขึ้นกราบเรียนท่านประธานแห่งสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเสนอต่อที่ประ
ชุมสภา ฯ ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ดิเรก ชัยนาม

ญาติของ นายจรูญ ฌบางช้าง

วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๗๖

กราบเรียน ท่านประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอเสนอญาติเพิ่มเติมจากญาติ ๓ ของท่านนายกรัฐมนตรีที่ได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ มาตรา ๗ อนุมาตรา (๑) ซึ่งแต่เดิมมีคำว่า “ มีอายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ” ขอแก้เป็นว่า “ มีอายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วเว้นแต่ผู้ได้รับประกาศนียบัตร หรือปริญญาชั้นอุดมศึกษาหรือเทียบชั้นอุดมศึกษาและมีอายุครบ ๒๕ ปี ทั้งผู้นั้นได้นำหลักฐานดังกล่าวไปแสดงต่อกรรมการอำเภอ นั้น ๆ แล้วด้วย ”

ควรมีครบแล้วแต่จะโปรด

ลงนาม ร.ท. จรูญ ฌบางช้าง ผู้เสนอญาติ

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เรื่องอายุเป็นปัญหาสำคัญ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงรับสั่งว่าอายุควรเอาไว้พิจารณาตอนท้าย ส่วนเรื่องเงินค่าธรรมเนียมพอตกลงกันได้ อนึ่งขอชี้แจงต่อที่ประชุมถึงเรื่องเงินค่าธรรมเนียมด้วยในเวลานี้ได้ทราบว่ามีผู้สมัครทางกรรมาธิการจึงไม่ได้กำหนดจำนวนลงไป เป็นแต่กล่าวว่า ควรเสียค่าธรรมเนียมพอสมควร ทางรัฐบาลจึงกำหนดเอา ๓๐ บาท

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ในเรื่องเงินค่าธรรมเนียมที่ข้าพเจ้าเสนอขอให้เอา ๕๐ บาทก็เพื่อจะให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับเดิม

และที่เห็นว่าผู้สมัครเป็นผู้แทนราษฎรสมควรเสียเงินค่าธรรมเนียม ๕๐ บาท ก็เพราะประสงค์จะแสดงว่าผู้แทนราษฎรเป็นผู้มีหลักฐานมั่นคงมีฉะฉาน ใครที่อยากจะสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ซึ่งมีเงินนิดหน่อยก็เป็นได้ แต่ทั้งนี้ก็จะเห็นอย่างไรก็แล้วแต่ที่ประชุม

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ในเรื่องเงินค่าธรรมเนียมนี้ ข้าพเจ้า เห็นว่าไม่ควรเอาเลย เช่น บางคนไม่มีเงินแต่มีปัญญาดี และนี่ก็เป็นครั้งแรก จึงเห็นว่าไม่ควรเอาเงินค่าธรรมเนียมเลยเป็นดี ที่จะเถียงเอาเงิน แล้วผู้ไม่มีเงินจะไม่มีโอกาสสมัคร

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่า ตามที่ฝ่ายรัฐบาลเสนอมานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าชอบแล้วถ้าไม่เอาเลย รัฐบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก เช่นเงินค่าพิมพ์บัตร และเงินค่าทำหีบบัตรออกเสียง เป็นต้น

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรณรับสั่งว่า ในฐานะที่เป็นกรรมาธิการ เห็นว่าควรเรียกค่าธรรมเนียม ส่วนการของนายดิเรก ๆ ว่ารัฐบาลจะเอาไปเจือจางค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นความจริงจะรักษาประโยชน์สำคัญของราษฎรและขอเสนอด้วยว่า ถ้าไม่เก็บเงินค่าธรรมเนียมแล้ว ผู้แทนอาจจะไปลอง ๆ ได้ นานาประเทศเขาก็เก็บ เพื่อป้องกันไม่ให้มาลองเล่น ฉะนั้นในหลักการจึงควรเก็บ แต่จำนวนนั้นจะลดเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำหรืออย่างไรอีกเรื่องหนึ่ง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า เรื่องเงินค่าธรรมเนียมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้แทนราษฎรนั้น ได้มีการอภิปรายกันและมีผู้แปรญัตติแตกต่างกัน

เป็น ๓ ทาง คือ นายมังกร ๑ ว่าไม่ควรเก็บ นายดิเรก ๑ ว่าควรเก็บ เก็บ ๓๐ บาท และนาย วิลาศ ๑ ว่าควรเก็บ ๕๐ บาท จึงขอให้ที่ประชุมลงมติว่าจะควรเรียกหรือไม่ถ้าผู้ใดเห็นว่าไม่ควรก็ขอให้ลงคะแนนมติ มีนายมังกร ๑ ผู้เดียวลงคะแนนมติว่าไม่ควรเสีย ประธานสภา ๑ กล่าวต่อไปว่า เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ เห็นว่าควรเก็บ ฉะนั้นปัญหาต่อไปมีว่า จะเรียก ๓๐ บาท หรือ ๕๐ บาท ถ้าที่ประชุมเห็นว่าควรเก็บ ๕๐ บาท ก็ขอให้ลงคะแนนมติ มีสมาชิก ๙ นายที่ลงคะแนนมติว่าควรเก็บ ๕๐ บาท และประธานสภา ๑ กล่าวต่อไปว่า ถ้าที่ประชุมเห็นว่าควรเก็บ ๓๐ บาทก็ขอให้ลงคะแนนมติ มีสมาชิก ๒๖ นายที่ลงคะแนนมติว่าควรเก็บ ๓๐ บาท ส่วนสมาชิกนอกนั้นไม่ลงมติดังใด ประธานสภาฯ กล่าวต่อไปว่า เป็นว่า ที่ประชุมนี้ลงมติเห็นชอบตามที่รัฐบาลเสนอมาคือให้เรียกค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนเงิน ๓๐ บาท

ประธานสภา ๑ กล่าวต่อไปว่า บัดนี้จะได้พิจารณาต่อไปถึงเรื่องอายุ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงรับสั่งว่า ในการพิจารณาเรื่องนี้ ควรแบ่งออกเป็น ๓ พวก คือ

๑. อายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
๒. อายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบล
๓. อายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร

ในข้อ ๑ อายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนั้น ควรจะแก้ไขจาก ๒๕ ปี ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติอยู่เดี๋ยวนี้หรือไม่ คณะ

กรรมาธิการเห็นว่าควรลดลงเป็น ๒๓ ปี เพราะเป็นอายุซึ่งพ้นกำหนด
รับราชการทหาร อนึ่งการศึกษาของเรายังไม่แพร่หลาย ฉะนั้นผู้ที่
ออกจากโรงเรียนมัธยมจึงเป็นผู้ที่ยังไม่คงแก่เรียน เมื่อให้รับราชการ
ทหารเสียก่อนย่อมได้รับความอบรมและการศึกษา พอจะเข้าใจกิจการดี
ขึ้น ฉะนั้นทางฝ่ายกรรมาธิการจึงได้กำหนดอายุ ๒๓ ปี เพราะเห็นว่า
สมควร ทางรัฐบาลเห็นว่าปัญหานี้ควรปล่อยไว้ เพราะคราวนี้
เกรงว่าจะทำไม่ทัน ด้วยจะต้องทำบัญชีทั้งหญิงชาย ถ้าแก้ไข
คำสั่ง เกรงว่าคำสั่งที่แก้ไขจะไปทั่วพระราชอาณาจักรไม่ได้ และ
เป็นการยุ่งยากในการแก้บัญชี ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
จะชี้แจงถึงเรื่องทหาภาแก้ไขแล้ว จะทำไม่ทัน ฉะนั้นในตอนท้ายแห่ง
ญัตติที่เสนอจึงบอกว่า “เป็นการทดลองชั่วคราว” และหลักอายุ
ที่จะใช้ทั่วไปจึงเปิดไว้ก่อน นี่เป็นปัญหาข้อ ๑ ทางฝ่ายรัฐบาลเห็น
ว่าจะจัดการไม่ทัน จึงขอให้ไปแก้ไขทีหลัง ส่วนอะไรที่เกี่ยวกับผู้แทน
ราษฎรซึ่งเป็นส่วนน้อยรัฐบาลรับจะแก้ไขให้ได้ จึงเสนอให้พิจารณา
เป็นตอน ๆ คือ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งก่อน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ แถลงว่า ขอให้พิจารณา
ตามคำแปรญัตติข้อ ๓ ของนายวิลาศ ๆ ก่อน คือ อายุของผู้มีสิทธิออก
เสียงเลือกตั้ง (Voter)

ประธานสภา ๆ กล่าววว่า อยากจะทำความเข้าใจกันก่อน

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ตามที่เสนอญัตติข้อ ๓ นั้น มีความว่า “ ตามญัตตินี้ไม่มีข้อความกล่าวถึงอายุของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วย ถ้าญัตตินี้คลุมถึงความข้อนี้ด้วยแล้ว ข้าพเจ้าขอให้บุคคลทุกคนที่บรรลุนิติภาวะมีสิทธิออกเสียงทุกคน ” ครั้นแล้วกล่าวต่อไปว่าผู้ที่มีสิทธิออกเสียงทำไมเราต้องกำหนด ๒๕ ปี

ประธานสภา ฯ ถามนายวิลาศ ฯ ว่าอายุเท่าไร ควรกำหนดให้นายวิลาศ โอสถานนท์ แลลงว่า เพื่อเคารพขอให้แปรเป็น

๒๐ ปี

หลวงแห่งนิติศาสตร์ กล่าวว่า ก่อนที่ได้อภิปรายกันว่าควรเปลี่ยนหรือไม่ขอเสนอว่าก่อนที่พิจารณาในเรื่องนี้ ขอให้ที่ประชุมพิจารณาความสามารถของเจ้าหน้าที่ก่อนว่าทำได้หรือไม่ ในเรื่องนี้ได้หาความรู้เพื่อมาแถลงให้ที่ประชุมฟัง ข้าพเจ้าได้ถามเจ้าหน้าที่ที่มาว่าถ้ามีการแก้ไขจะขัดข้องเพียงไร เจ้าหน้าที่ได้ตอบว่า ครั้งแรกทางการได้มีคำสั่งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ พอออกพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ทางการก็ได้สั่งอีก คือ ได้สั่งให้ไปสำรวจว่าผู้ที่มีอายุเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้เท่าไร ถ้าแก้แล้ว เกรงว่าไม่ทันเวลาเพราะจะไม่ทันเวลาด้วยกว่าที่นี้จะตกลง และออกประกาศเป็นกฎหมายได้ และกว่ากระทรวงมหาดไทยจะส่งไปยังจังหวัด ซึ่งทั่วพระราชอาณาจักรมีถึงเจ็ดสิบจังหวัด และจังหวัดยังจะต้องส่งไปยัง

อำเภอซึ่งมีจำนวนเกือบร้อยกว่าอำเภอ และทางอำเภอจะต้องส่งไปยังตำบลซึ่งมีจำนวนสี่พันเก้าร้อยเศษตำบล ฉะนั้นเข้าใจว่าคงทำไม่ทัน นอกจากนี้ยังมีการเสียหายอีกมาก ถ้าให้ทะเลให้ทันภายในกำหนดนี้ และเมื่องานนี้เป็น งานใหม่ก็ต้องเร่งกัน คนที่มีอยู่แล้วไม่พอ ก็ต้องจ้างเพิ่ม ถ้าจะแก้ในเรื่องอายุเข้าใจว่าทำไม่ทัน ถ้าให้ความแน่นอนขอให้ถ้ามมหาดไทย ถ้าทำได้ก็ทำต่อไป

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า เมื่อหลวงแสง ฯ ชี้แจงแล้ว อยากฟังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยชี้แจงก่อน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แถลงว่า การเปลี่ยนอายุนี้ จะกำหนดกันเท่าไรไม่รังเกียจ ถ้าที่ประชุมเห็นพร้อมกันว่าควรแก้เป็นว่าให้ถืออายุบรรลุนิติภาวะ ข้าพเจ้าก็ไม่ขัดข้อง ข้อสำคัญมีอยู่ว่าจะทำไม่ทันตั้งหลวงแสง ฯ กล่าว ไม่ใช่สิ่งที่กรุงเทพฯ ฯ ยังต้องสั่งสมุหเทศาภิบาล เจ้าเมือง อำเภอ จนถึงกำนัน ถ้าเจ้าพนักงานทำการพลาดไปโดยไม่มีเจตนาที่ดี เมื่อดูในพระราชบัญญัติแล้ว ก็จะต้องถูกปรับ จนถึงเข้าคุกเจ้าหน้าที่ จะต้องระวังถ้าพลังพลาดก็เสียหายข้อสำคัญก็คือ มีมือทำไม่ทัน

พระสุธรรมวินิจฉัย กล่าวว่า อยากทราบว่ บัญชีได้ ทำไปถึงไหน เพราะตามระยะก่อนว่าจะทำในเดือนมิถุนายน ครั้นมาครั้งนี้ก็จึงให้แสดงบัญชีว่าทำบัญชีไปเสร็จแล้วเพียงใด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบว่า ครึ่งก่อนเจ้าหน้าที่ได้ส่งไปตามพระราชบัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ และจะทำได้ตลอดหรือไม่ ไม่ทราบ เพราะไม่ได้มีการสอบสวน พอมีกฎหมายใหม่สิ่งล้างใครที่ทำมาแล้วก็ทำใหม่ และใครที่ทำแล้วก็ต้องทำใหม่

หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวว่า เพื่อยोगรู้เวลานี้ ขอแถลงว่าตามหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ได้มีประกาศรับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลแล้ว

พระสุธรรมวิวินิจฉัย กล่าวว่า ปัญหาเรื่องอายุ ดูไม่มีข้อสำคัญเรื่องทีหลวงแสง ฯ กล่าวนั้นก็ไม่มีหลักฐานอะไร กระทรวงมหาดไทยควรยื่นหลักฐานมาว่าครึ่งแรกที่ได้ทำไปแล้วได้ผลอย่างไร และครั้งที่ ๒ นี้ได้ทำอย่างไร จึงขอเสนอให้ที่ประชุมนี้เลื่อนการพิจารณาไปเพื่อคอยฟังหลักฐาน ซึ่งจะได้ พิจารณากันเสร็จ

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ข้าพเจ้าขอรับรองตามที่พระสุธรรม ฯ กล่าว เพราะตามวันประกาศใช้พระราชบัญญัติเลือกตั้งฉบับของรัฐบาลชุดเก่านั้นลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน และจนถึงวันนี้ไม่ถึง ๖๐ วัน เข้าใจว่าคงยังไม่ไปถึงไหน และก่อนวันที่ ๑๔ มิถุนายน ได้ประกาศว่าให้ใช้ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ฉะนั้นเชื่อว่าคงให้สำรวจแล้วตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงอยากทราบว่า เมื่อสั่งวันที่ ๑๔ มิถุนายน แล้วทำไมทำไมไม่ทัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แถลงว่า การสั่งนั้น สั่งเป็น ๒ ลักษณะ คือเจ้าเมืองคนใดเข้ามาก็สั่งด้วยวาจา และสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าจะสั่งกลับแล้วเกรงว่าเวลาจะไม่ทัน

พระสุธรรมวิวินิจฉัย กล่าวว่า อยากให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสอบไปว่า เขาได้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติฉบับเดิมแล้วหรือยัง ถ้ายังจะได้ไม่มีปัญหา

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ ถามว่า การสั่งด้วยปากนั้นสั่งเมื่อใด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบว่า การสั่งด้วยวาจานั้น จะสั่งกันตั้งแต่ เมษายน และต่อ ๆ มาก็ได้ และอีกประการหนึ่งที่พระสุธรรม วิ ว่า ถ้าจะสอบไป และเวลากลับมาเช่นนี้เกรงว่าจะไม่ทัน โดยสภา ฯ จะเปิดไม่ทัน ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม

หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า ที่เป็นปัญหาอยู่เวลานี้ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ทางฝ่ายรัฐบาล และสมาชิกฯ จะให้เปิดสภา ฯ เร็วที่สุด แต่เวลานี้ทางรัฐบาลว่าถ้าถือเอาอายุ ๒๓ ปีแล้วจะได้เปิดเร็ว แต่ทางสมาชิกฯทางเจ้าหน้าที่ก็ได้ทำบัญชีไปมากแล้วไปสั่งกลับทำไม ฉะนั้นเวลานี้ไม่ใช่เถียงกันด้วยเรื่องอายุ กลายเป็นว่าเมื่อไรเปิดสภา ฯ ได้เร็ว และทางสมาชิกฯเข้าใจว่า ถ้าถืออายุ ๒๐ ปีแล้วจะได้เปิดสภาฯ เร็วทันการ

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ตามที่หลวงวิจิตรวาทการ
กล่าวนั้น ข้าพเจ้าเห็นด้วย และควรถือที่สำรวจตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี แต่ที่
จะถือเอาเหตุผลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยนั้น ยังไม่ได้
บ่งให้ชัดว่าทำไมทำไม่ได้ และคำสั่งให้สำรวจตั้งแต่ผู้มีอายุ ๒๐ ปี
นั้นได้ออกมานานแต่คำสั่งของพระยามโน ฯ นั้น เพียงวันที่ ๑๔ มิถุ
ยายน เช่นนี้ ทำไมเราจะทำไม่ได้ เพราะได้ทำมาตั้งแต่เดือนธันวาคม
จึงน่าสงสัยว่า มีการพลิกแพลง หรือไม่เข้าใจตรงไหน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวว่า ไม่มีทางใดจะ
ตอบ เพราะการที่ทำกันไปแล้วเพียงไรนั้นไม่ทราบ และถ้าจะสอบ
อีกในเวลานี้เวลาไปมาไม่ทัน การมีแล้วฆ่าเสียเป็นของง่าย แต่
ที่นี่จะกลับทำใหม่นั้นไม่ง่าย และตามคำสั่งเดิมนั้นไม่ใช่ทำเสร็จทุก
แห่งเมื่อส่งไปใหม่ได้ชัดเจน และบางแห่งถึงฉีกก็มี

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ ถามว่า ที่สั่งในเดือนเมษายนนั้นยัง
สงสัย เพราะเวลานั้นได้ออกกฎหมายถึง ๒๓ ฉบับจะต้องคิดมาก
การสั่งด้วยวาจา นั้นคงเป็นบางจังหวัด แต่สั่งด้วยจดหมายหมู่นั้น
สั่งกันเมื่อไร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบว่า เวลาที่สั่งทั่วไป
แล้ว ถ้าจะฆ่าวไปสอบกันอีกกลัวว่าเวลาจะไม่ทัน คำสั่งเป็นหนังสือ
นั้นสั่งเมื่อออกกฎหมายแล้ว การสั่งด้วยวาจา นั้น สั่งกันก่อนเข้ารับ
ราชการ ซึ่งจำไม่ได้

๒๕๔

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ กล่าวว่า ในเรื่องนี้ ด้วยเหตุผลตาม
ทางการที่ได้ทราบมามีว่า คำสั่งฉบับแรกออกเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งจะอ่านให้ที่ประชุมฟัง ดังต่อไปนี้

(สำเนา)

ตราที่ ๑๕๒/๑๐๘๗๘ ศาลว่าการกระทรวงมหาดไทย
แผนกกำกับ วันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕
เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ถึง สมุหเทศาภิบาลมณฑล (ทุก
มณฑล)

เนื่องด้วยจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศใช้พระ
บัญญัติเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ ในเร็ว ๆ นี้

ตามความในร่างแห่งพระราชบัญญัตินั้น เมื่อได้ประกาศพระ
ราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบล กรมการอำเภอจะต้อง
จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกผู้แทนตำบลในตำบลนั้น ๆ ขึ้น
ไว้ โดยผู้มีชื่ออยู่ในสำมะโนครัวตำบลใด ก็มีสิทธิออกเสียงเลือก
ผู้แทนตำบลของตำบลนั้น ในการทำบัญชีรายชื่อดังกล่าว ให้ถือ
ตามทะเบียนสำมะโนครัว แล้วจะต้องนำบัญชีรายนามนั้นไปประกาศ
ไว้ ณ สาธารณสถานภายในตำบล และสถานที่ซึ่งจะออกเสียงเลือก
ตั้งผู้แทนตำบล ก่อนถึงวันเลือกตั้งผู้แทนตำบลไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน

ส่วนราษฎรที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล จะต้อง
เป็นผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ

๑. มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย แต่

ก. ถ้าบิดาเป็นชาวต่างประเทศ (เช่น บิดาเป็นจีนซึ่งเกิดในต่างประเทศแล้วมาอยู่และเกิดบุตรในประเทศสยาม ดังนี้ แม่บุตรจะมีสัญชาติเป็นไทยตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๔๕๖ กิติ กิติก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขตามข้อนี้) จะได้แต่งงานกับมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม ต้องเป็นผู้ที่ได้เรียนหนังสือไทยจนได้ประกาศนียบัตรชั้นมัธยมปีที่ ๓ หรือได้รับราชการประจำการตามพระราชบัญญัติลักษณะเกณฑ์ทหารแล้ว หรือได้รับราชการแผนกอื่น ๆ ในตำแหน่งเสมียนพนักงานขึ้น โดยมีเงินเดือนประจำแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี

ข. ถ้าเป็นคนี่แปลงชาติมาเป็นไทย ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่กำหนดไว้ใน (ก) หรือได้อยู่ในพระราชอาณาจักรสยามเป็นเวลาติดต่อกันนับแต่เมื่อได้แปลงชาติมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๐ ปี

๒. มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว

๓. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือ จิตต์ฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

๔. ไม่เป็นผู้ต้องคุมขังอยู่ โดยหมายของศาลในขณะที่มีการเลือกตั้ง

๕. ไม่เป็นภิกษุสามเณรนักพรตหรือนักบวชในขณะที่มีการเลือกตั้ง

๖. ไม่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิออกเสียง

เพราะฉะนั้นให้สมุหเทศาภิบาลสั่งให้อำเภอ จัดการสำรวจทะเบียนสำมะโนครัวที่มีอยู่ จัดทำร่างบัญชีรายชื่อเฉพาะผู้ที่เห็นว่ามีสิทธิออก

เสียงเลือกผู้แทนตำบลได้ตามนัยที่กล่าวแล้วนั้นขึ้นเตรียมล่วงหน้าไว้ โดยแยกเป็นรายตำบล บัญชีนี้ให้ปรากฏนามและที่อยู่เลขหมายบ้าน หรือ หมู่บ้านเท่าใดเพื่อว่า เมื่อถึงคราวประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลแล้ว จะได้สะดวกในการที่จะได้คัดรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงนั้น ขึ้นตามแบบบัญชี ซึ่งกระทรวงมหาดไทย จะได้ส่งมาให้ ในภายหลัง พร้อมด้วยระเบียบการคำอธิบาย

(ลงนาม) พระยาศรีเสนา

ลงนามแทน

ประทับตราพระราชสีห์น้อยมาเป็นสำคัญ ”

และกล่าวต่อไปว่า คำสั่งฉบับที่ ๒ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดมีดังนี้

(สำเนา)

ที่ ๒/๑๒๑๗

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด (๗๐ จังหวัด)

ด้วยตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ และกระทรวงมหาดไทย ได้สั่งการมายังมณฑลโดยท้องตราที่ ๒๐๓/๑๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วนั้น แต่เพื่อเป็นการรวบรัดให้เร็วขึ้น จึงได้ส่งระเบียบการ พร้อมด้วยแบบพิมพ์ต่าง ๆ สำหรับใช้ในการนี้ส่งตรงมายังจังหวัด ดังนี้

รายการแจ้งอยู่ในบัญชีที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ขอให้รีบจัดการจ่ายระเบียบ
การ และแบบพิมพ์ ให้อำเภอในจังหวัดนี้ได้รับโดยเร็ว เพื่อจะได้ ศึกษา
และเตรียมดำเนินการได้ทันท่วงที เพราะว่าพระราชกฤษฎีกาที่จะให้
ดำเนินการเลือกตั้งอาจจะประกาศใช้ในเร็ว ๆ วันนี้ เมื่อได้รับแล้วตอบ
ให้ทราบด้วย และถ้าแบบพิมพ์ได้ไม่พอก็ให้ใช้กระดาษฟูลสแก๊บแทน

ขอแสดงความนับถือต่อท่าน

(ลงนาม) พระยาสุริยานุวงศ์

ผู้รั้งตำแหน่งอธิบดีกรมพลำพัง

และกล่าวต่อไปว่า คำสั่งฉบับที่ ๓ มีดังนี้

(สำเนา)

ตราที่ ๖๓/๕๙๒๒

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

กองทะเบียน

วันที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถึง (สมุหพระนครบาล และ สมุห
เทศาภิบาลทุกมณฑล)

ตามตราพระราชสีห์ น้อยที่ ๒๐๓/๑๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๔๗๕ ส่งคำอธิบายระเบียบการว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนตำบล และ
ผู้แทนราษฎร ตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ มา
เพื่อเป็นทางปฏิบัตินั้น

บัดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกบทบัญญัติภาค ๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ และได้ตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ขึ้นใช้แทนตั้งแต่วันที่ ๒๑ ประจำวันที่ ๑๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้นแล้ว เพราะฉะนั้นจึงได้ให้กรมมหาดไทยทำคำอธิบายในการนี้เพิ่มเติมขึ้น ดังได้ส่งมาพร้อมกับตราฉบับนี้รวม ๓

(ลงนาม) พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์

ประทับตราพระราชสีห์น้อยมาเป็นสำคัญ ”

และกล่าวต่อไปว่า คำสั่งฉบับที่ ๔ มีดังนี้

(สำเนา)

ที่ ๓/๒๔๔

ศาลาว่าการกระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครและธนบุรี

ตามหนังสือที่ ๒/๑๒๑๗ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๕ นำส่งคำอธิบายระเบียบการพร้อมด้วยแบบพิมพ์ในการเลือกตั้งมาให้นั้น

บัดนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกบทบัญญัติภาค ๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ และได้ตราพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ขึ้นใช้แทน

ฉะนั้นกรมมหาดไทยจึงได้ทำคำอธิบายในการที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยย่อขึ้น ตั้ง
ที่กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการมายัง มณฑลโดย ตราพระราชสีห์ น้อยที่
๖๓/๔๙๒๒ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ แล้ว แต่เพื่อเป็นการรวบรัด
ให้เร็วขึ้นจึงได้ส่งระเบียบการเลือกตั้งผู้แทนตำบลและผู้แทนราษฎรแก้ไข
เพิ่มเติมโดยย่อตรงมายังจังหวัดพร้อมด้วยหนังสือนี้รวม ๓๒ เล่ม ขอให้รีบ
จัดการจ่ายไปให้ อำเภอ และกิ่งอำเภอในจังหวัดนี้ได้รับโดยเร็ว เพื่อจะได้
ศึกษา และเตรียมดำเนินการให้ถูกต้อง และทันที่วงที่เมื่อได้รับแล้วตอบ
ให้ทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือมายังท่าน

(ลงนาม) พระยาสุรียานุวงศ์

ผู้รั้งตำแหน่งอธิบดีกรมมหาดไทย

ครั้นแล้วกล่าวต่อไปว่า ระยะเวลาแต่วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ถึงวันที่
๓๑ เพียง ๑๗ วันและตามทางไตสวนว่าถ้าแก้ไขให้เป็นไปตามกฎหมาย
ใหม่จะลำบากขึ้น อนึ่งถ้าให้เป็นไปตามกฎหมายเดิมซึ่งต้องประกาศ
๓๐ วัน แต่ตามกฎหมายพระยามโน ฯ ใช้ วันประกาศ ๕๐ วันฉะนั้นถ้า
ใช้ตามกฎหมายเดิมได้กำไร ๒๐ วันและคิดเวลาที่ต้องเสียไปจนถึงวันออก
ประกาศเป็นกฎหมายคงไม่เกิน ๖ วัน หรือจะลดวันประกาศลงเพียง ๒๐ วัน
ก็ได้ และมีทางแก้อีกทาง คือ โทรเลขไปยังทุกมณฑลว่าให้ใช้ตามกฎหมาย
เดิม เพราะบัญชีมีทั่วแล้ว หรือถ้าหากว่าอำเภอและจังหวัดจะได้สำรวจ

ทำบัญชีอายุตามกฎหมายใหม่ คือตั้งแต่ ๒๕ ปีขึ้นไปเสร็จแล้วเราก็ให้ทำเพิ่ม คือ ตั้งแต่อายุ ๒๐ ปีถึง ๒๕ ปี แต่อย่างไรก็ดีช่วงระยะเวลาเท่านี้คงยังไม่ได้จัดทำ

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ถ้าเช่นนั้นตามหลักฐานที่หลวงอรรถสาร ฯ แกลงก็ถูกต้อง คือ ได้มีคำสั่งวันแรกและกำชับ แต่ส่วนคำสั่งที่เลิกมีวันที่ ๕ กรกฎาคม กับวันที่ ๑๔ กรกฎาคม จึงเห็นว่าเขามีเวลาพอ สำมะโนครัวของเขามี และส่งทาง โทรเลขด้วย กฎหมายเดิมอ่านเข้าใจ และนอกจากนั้นยังได้มีปาฐกถา ฉะนั้นจึงขอให้คิดให้มาก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบว่า ที่สิ่งใหม่นั้น เป็นแต่สิ่งเป็นพิธีเท่านั้นที่ว่าทำบัญชีแต่ก่อนจะได้ทำกันทุกอำเภอหรือไม่ ไม่ทราบ ถ้ากลับสั่งไปใหม่ให้ทำตามเดิมเกรงว่าจะไม่ทัน ปัญหาอยู่ที่นี้เท่านั้น

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ กล่าวว่า ระยะเวลาที่สั่งตามกฎหมายเดิมเป็นเวลาถึง ๔ เดือน ระยะเวลาที่กฎหมายใหม่ออกที่ประกาศเมื่อวันที่ ๑๔ จนถึงวันที่ ๒๐ มิถุนายน เพียง ๖ วันเท่านั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตอบว่า ที่สิ่งใหม่นั้น เขารู้กันก่อนที่กฎหมายใหม่ออกประกาศ แต่ปัญหาเวลานี้อยู่ที่ว่า ทำทันไหม ถ้าทำได้ไม่รังเกียจ

นายเล็ง ศรีสมวงศ์ กล่าวว่า เรื่องอายุของผู้มีสิทธิออกเสียงที่อภิปรายกันนี้ฝ่ายรัฐบาลก็ไม่แย้ง แต่โต้แย้งกันว่าจะทำทันหรือไม่ ฝ่าย

สมาชิกก็อ้างหลักฐานว่าควรจะทำทันแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
แย้งว่าจะทำไม่ทัน อ้างว่าบางอำเภอคงฉีกบัญชีเก่าเสียบ้างและควรถืออายุ
มากจะไม่เสียผล เมื่อฟังดูตามนี้แล้วตั้งแต่วันที่ ๖ ธันวาคมจนถึงวันออก
กฎหมายใหม่ มีเวลาเตรียมตัวอยู่นาน แต่เมื่อออกกฎหมายใหม่แล้ว มี
เวลาเตรียมตัวไม่กี่วันและเชื่อว่าไม่มีเทศาคนใดทำได้ในทันที เมื่อได้มี
การเปลี่ยนแปลงและมีพระราชบัญญัติให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาที่ได้ปิด
ประชุมสภา ฯ มาตรา ๔ แล้ว ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดจะยังไม่
ดำเนินการต่อไป จะรอสอบจากสภา ฯ นี้ว่ามติของสภา ฯ จะมีการเปลี่ยน
แปลงหรือไม่จึงเชื่อว่าสมาชิกอื่น ๆ คงเห็นด้วย และน่าจะเชื่อว่าทำได้ โดย
มีคำสั่งทางโทรเลขให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติตามนี้ และตามหลวง
อรรถสาร ฯ ว่า ตามกฎหมายใหม่ต้องออกประกาศถึง ๕๐ วัน ฉะนั้น
ถ้าลดลงมาไม่ถึง ๑๕ วัน ก็คงทำทัน

หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวว่า ปัญหาที่ได้เถียงกันอยู่เวลานี้ว่าทำ
ทันหรือไม่ จะเห็นได้ว่าคำสั่งมหาดไทยได้ออกในเดือนมิถุนายน กรกฎาคม
ขอให้ดูคำสั่งฉบับที่ ๑ ที่ออกแต่วันที่ ๖ ธันวาคม นี่ก็แสดงว่าการสั่ง
ด้วยลายลักษณ์อักษรก็มีได้ และทางโทรเลขก็อาจทำได้เพราะเป็นหลักการ
ที่จะไม่ให้ขาดพิธีการ ฉะนั้นจึงเห็นว่าแต่เวลาก่อนเรายังส่งล่วงหน้าในเรื่อง
นี้ก็อาจส่งล่วงหน้าไว้ได้ ฉะนั้นในการที่จะส่งเปลี่ยนนั้นไม่ยาก แต่จะเกิด
ยุ่งในเรื่องทำไม่ทัน และเป็นงานครั้งแรกตามที่เสนอนี้เป็นเพียงแต่ฟังเสียง

มาจากเจ้าพนักงานปกครองหลายคนไปขอความเห็น จึงเห็นว่าตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกล่าวนั้นเป็นความจริง เพราะถ้าไม่ทัน แล้วจะเสียกันใหญ่

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ กล่าวว่า เรื่องคำสั่งทางโทรเลขนั้นไม่มี และคำสั่งก่อนหน้านี้ก็ไม่มี มีเท่านี้ เพราะได้ ตรวจคำสั่งระหว่างเมษายน ถึงมิถุนายน และพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่ได้ออกประกาศมานี้ก็เนื่องจากที่เจ้าคุณนายกรัชมณฑรีท่านได้ลาออกและที่ออกก็เพื่อจะแสดงว่าไม่ใช่ Dictator และเป็นเวลา เพียงยี่สิบวันเศษ ๆ ถ้าถือตามกฎหมายเดิม เอาชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ไปติดตามตำบลก็ทำได้ และไม่จำเป็นต้องปิดถึง ๓๐ วัน เพียง ๒๐ วัน หรือ ๑๕ วันก็ทัน

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ควรจะเอาอายุ ๒๐ ปีและสั่งไปว่า ให้เอาตามเดิมไม่ต้องสอบสวนใหม่

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ปัญหาที่อภิปรายกันเรื่องอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งว่าควรเป็น ๒๕ ปีหรือ ๒๐ ปี ฝ่ายยังขอแก้เป็น ๒๐ ปี ตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง ฉบับเดิมอีกฝ่ายว่าควรถึง ๒๕ ปีตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉะนั้นปัญหามีว่าจะให้แก้เป็น ๒๐ ปีหรือ ๒๕ ปี จึงขอให้ที่ประชุมแสดงคะแนนมติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แถลงว่า ขอให้รัฐบาล
ปรึกษากันก่อนลงมติว่าจะทำพันธใหม่

ประธานสภาฯ อนุมัติให้พัก ๕ นาที

ครั้นเวลา ๑๒.๕๕ นาฬิกา ประธานสภาฯ ได้เรียกประชุมต่อ และ
กล่าวว่า เมื่อตะกี้จะลงคะแนนมติ แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยขอให้รอไว้ก่อนเพื่อจะปรึกษากัน บัดนี้ใครจะอภิปรายอะไร
กันอีกบ้าง

นายกรัฐมนตรี แถลงว่า เรื่องอายุไม่เป็นปัญหาสำคัญ เพราะ
ทางกระทรวงมหาดไทยรับรองว่า ถ้าทำตามอายุ ๒๕ ปีแล้วรับรองให้
สภาฯ เปิดได้ทันเวลา ส่วนจะแก้ไขเหลือ ๒๐ ปีนั้นขอไว้คราวหลัง
เพราะพรั้งนี้ถึงกำหนดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตำบลจะสมัครลง
ชื่อ ถ้ามีการแก้แล้วจะเลอะเทอะกันใหญ่ จึงขอให้เป็นอย่างนี้
ก่อน

นายบรรจง ศรีจรูญ กล่าวว่า การที่รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยเสนอต่อที่ประชุมว่า จะทำไม่ทันนี้ไม่มีหลักฐาน
ที่ดีกว่า

หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวว่า ก่อนพิจารณาว่าจะทันหรือไม่
ขอเสนอความเห็นอีก ๒-๓ ข้อ คือ

๑. การคมนาคมของประเทศยังไม่สะดวก คำสั่งที่กระทรวงมหาดไทยสั่งไปยังมณฑลหรือจังหวัดนี้ทำได้ จากจังหวัดไปยังอำเภอและอำเภอไปยังตำบลนี้ไม่ง่าย. และเวลานี้นำฝนด้วยยิ่งลำบากใหญ่

๒. เจ้าพนักงานเหล่านี้ไม่ใช่มีหน้าที่ประจำโต๊ะ กำหนดก็เช่นเดียวกัน อำเภอไม่อยู่ปลัดอำเภอเป็นการแทน ถ้าเห็นคำสั่งว่าแก้ไขใหม่เลยไม่กล้าทำ ต้องไปตามนายอำเภอเมื่อตั้งนี้จะกินเวลาเท่าไร

๓. การสั่งไปยังกำนันนั้นอีกอย่างหนึ่งซึ่งไม่ใช่เป็นของง่าย กำนันมีจำนวนอีกก็สี่เปอร์เซ็นต์ที่นอนกายหน้าผาก ซึ่งบ่นว่าจะทำอะไร ความง่ายสำหรับเราแต่ยากสำหรับพวกนั้น คำสั่งที่สั่งไปแล้วเปลี่ยนอีกกินเวลาเท่าไร กว่าประกาศที่เราทำอยู่นี้จะไปถึงยังจังหวัดและจังหวัดส่งต่อไปจะกินเวลาเท่าไร อนึ่งในวันที่ ๑ สิงหาคม ศกนี้ก็เป็นวันรับสมัครแล้ว ถ้าเปลี่ยนใหม่พวกนั้นจะทำอย่างไร

หลวงอรรถสารประสิทธิ กล่าวว่าการที่สั่งไปใหม่นี้ ไม่ได้เปลี่ยนใหม่ คือ อายุตั้งแต่ ๒๕ ปีขึ้นไปไม่ได้เปลี่ยน เป็นแต่เราทำเพิ่มและอยากทราบว่าคุณหลวงแสง ฯ ได้เคยไปอยู่จังหวัดใด และอยู่ต่างจังหวัดนานเพียงไร

หลวงแสงนิติศาสตร์ ตอบว่า ข้าพเจ้าเคยอยู่แต่ในกรุงเทพฯ ฯ แต่ที่ทราบมาจากพวกที่เคยท่องเที่ยวไป

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงรับสั่งว่า ขอชี้แจงให้สมาชิกบางท่านเข้าใจอันที่จริงความเห็นของบรรดาสมาชิกก็มีความเห็น

ใกล้กันมากสรุปความก็อย่างที่หลวงวิจิตร ฯ กล่าว เวลานี้เห็นว่าไม่สำคัญ เพราะเวลานี้รัฐบาลรับรองการเลือกตั้ง โดยขอให้ถือว่าเป็นการทดลองชั่วคราวถ้าบพร่องก็ขอให้แก้ไขภายหลัง ในคราวนี้พระราชบัญญัติก็จะไม่วางเกณฑ์ ๒๐ หรือ ๒๕ ปี เป็นหลักเกณฑ์ประจำ ที่วาง ๒๕ ปีก็ขอให้พอไปที การบัญญัติเช่นนี้จะตัดสิทธิของราษฎรเพียงใด กฎหมายเราไม่ใช่เลือกโดยตรงเราเลือก ๒ ชั้น ที่สำคัญที่สุดคือผู้แทนราษฎรเมื่อถึงอายุหรือคุณวุฒิ เราจึงค่อยพิจารณาอย่าง กวดขันอีกหน่อย การที่เอาอายุ ๒๐ หรือ ๒๕ ปี ของผู้แทนตำบลผลคงไม่ต่างอะไรกันนักเพราะผู้แทนตำบลไม่มีแข่งขันเพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง ถ้ามีผู้สมัครไม่เกินจำนวนอนุญาตไว้ไม่ต้องไป คงไม่แก่งแย่งกัน จะถือ ๒๐ หรือ ๒๕ ปี เป็นผู้แทนตำบลคงไม่ทำให้ผลผิดแผกกัน เมื่อเช่นนี้เห็นว่า สมาชิกคงไม่ต้องกังวลถึงการตัดสิทธิของราษฎรอย่างร้ายแรง ปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ กำหนดเวลา ความเห็นของรัฐบาล หรือ สมาชิกต่างก็อยากให้เกิดสภา ฯ เร็วขึ้นได้ ถ้าจะเปิดสภา ฯ โดยเลื่อนเวลาให้เข้าไป รัฐบาลคงไม่ยอมและสมาชิกคงไม่เห็นด้วย ครั้นจะให้สภา ฯ ใหม่เปิดได้ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ปัญหาที่ว่าถ้าถือเกณฑ์ ๒๕ ปี มีผลอย่างไร มหาดไทยรับรองว่าจะทำทัน ถ้าแก้เป็น ๒๐ ปีเกิดเป็นปัญหาว่าจะทันกำหนดหรือไม่ มหาดไทยไม่รับรอง จึงไม่แน่นอน ถ้าปัญหามีว่าสภา ฯ ใหม่จะเปิดในวันที่ ๑๐ ธันวาคม ก็ควรยอมให้ตามมหาดไทย

ถ้าพิจารณากันใหม่ คือถึงเกณฑ์ ๒๐ ปีแล้วตามความเห็นส่วนตัวของ
ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าเอาอายุใหม่จะเปิดสภา ฯ ได้เร็วขึ้นกว่าวันที่ ๑๐
ธันวาคมไหม ถ้าเปิดได้เร็วขึ้นก็ควรพิจารณาต่อไป แต่ฝ่ายปกครอง
ว่าถ้าแก้คำสั่งที่ส่งไปแล้วจะขัดข้อง และอยากฟังว่า ถ้าเอา ๒๐ ปีแล้ว
สภา ฯ ใหม่จะเปิดเร็วขึ้นไหม ? ถ้าไม่มีหลักฐานควรเปลี่ยนอย่างนี้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แกลงว่า ในเรื่องเวลาที่
หลวงแสง ฯ กล่าวนั้น ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า ในระหว่างที่ข้าพเจ้ารับ
ราชการอยู่ที่ร้อยเอ็ดและทางมณฑลพายัพ ข้าพเจ้าเคยได้เดินทาง
ด้วยตนเอง ทางคมนาคมที่สะดวกก็มีแต่ทางรถไฟ ส่วนทางแยกเราใช้
รถยนต์ไม่ได้ ต้องใช้เกวียนและบางที่ต้องเดิน ส่วนพาหนะอื่นเช่นเรือ
แพนั้นไม่มี และตามที่มีผู้พูดว่าเวลาหน้าน้ำข้ามห้วยไปไม่ได้นั้น ข้าพเจ้า
ได้เคยถูกมาแล้ว คือระหว่างเดินทางไปเวลาน้ำ คนข้างหน้าเขาข้ามไปได้
พอถึงข้าพเจ้าข้ามไม่ได้ โดยน้ำไหลหลากมามาก เมื่อคิดถึงดังนี้ควร
เห็นอกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถ้าสั่งทางโทรเลข ๒ วัน
ก็ถึงเจ้าเมือง แต่ถ้าไม่สะดวกจะกี่วันไม่ทราบ แต่จังหวัดถึงอำเภอ ๒ วัน
เช่นยโสธร และถ้าอำเภอสั่งถึงตำบลต้องใช้ ม้าหรือเดิน ซึ่งกินเวลา
มากมายอยู่ จึงเห็นเป็นการยุ่งยากอยู่ และที่เห็นว่าลำบากก็คือจะใช้
เกวียนได้ ก็แต่ทางบางแห่ง บางที่ระหว่างที่เกวียนเดินทางไปนั้นต้อง
หาทางแยกอ้อมไปทางอื่นเพราะทางข้างหน้าน้ำมากไปไม่ได้ นี้พูดถึง

ทางภาคตะวันออก ส่วนภาคพายัพมีความสะดวกแต่ทางรถไฟ และ
ที่พูดนี้ก็พูดตามความจริงที่รู้สึก

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ กล่าวว่า เท่าที่หลวงแสง ฯ ท่านวรรณฯ
และท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอธิบายมาแล้ว สำหรับหลวง
แสง ฯ ที่ว่าอาจเป็นอย่างนั้นอาจเป็นอย่างนี้ ที่นี้ว่าอาจแผ่นดินไหว
ประชุมกันไม่ได้จะว่าอย่างไร จึงเห็นว่าไม่มีที่สุดและที่ว่าถ้าโทรเลขเสีย
กว่าจะส่งถึงกันได้ก็เกือบเดือน ในข้อนี้ข้าพเจ้าขอแถลงว่า ทางโทรเลข
นี้ไม่เคยเสียตั้งเดือน ถ้าจะเสียก็ไม่เกิน ๑ อาทิตย์ ตามที่ท่านวรรณ ฯ
รับสั่งนำฟัง ส่วนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกล่าวว่าเกรงจะ
ไม่ทันนั้น ในเรื่องนี้เราลืมไปว่า ถ้าเราเกรงจะไม่ทันแล้ว และถือ
ตามนั้นก็จะเป็น การตัดสิทธิของราษฎร ฉะนั้นเราต้องระวังให้มาก
อย่าให้ราษฎรถูกตัดสิทธิ และตามกฎหมายมีว่าเมื่อมีอายุครบ ๒๐ ปี
บริบูรณ์จะต้องรับผิดชอบเช่นเสียรัชชูปการ แต่สิทธิออกเสียงเลือก
ตั้งถ้าเอาอายุ ๒๕ ปีเขาคงไม่ว่าแต่หัวใจของพวกเราเห็นว่าไม่ยุติธรรม
ส่วนอีกฝ่ายเห็นว่าถ้าแก่จะไม่ทัน ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านรัฐมนตรีทำการ
แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแถลง เพราะได้เคยเป็นอนุ
กรรมการร่าง พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งคงจะทราบถึง การตกลงเรื่อง
กำหนดเวลา

รัฐมนตรีทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แถลง
ว่า ในเวลาที่ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อถึง

เรื่องกำหนดเวลาได้เชิญพระยาจำแสนยบดีและพระยาศรีเสนามาประชุมด้วย และทางมหาดไทย เคยรับรอง ต่อหลวงประดิษฐ ๑ ว่าจะให้เสร็จในกุมภาพันธ์ เพราะอนุกรรมการจะเอาอย่างนี้ มหาดไทยจึงทำบัญชีส่งไปเพื่อจะได้เตรียมให้มีทางเลือกกันในเดือนมีนาคม ภายหลังเนื่องจากสาเหตุที่พระยามโน ๑ ไม่ถูกกับหลวงประดิษฐ ๑ กำหนดเวลาจึงเลื่อนไป นอกจากนั้นก็ไม่มีอะไรจะแจ้งให้ทราบ

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ กล่าวว่า เท่าที่เจ้าคุณนิติศาสตร์ ๑ อธิบายมาก็พอแล้ว ฉะนั้นเพื่อเป็นกลางขอให้เป็นอายุ ๒๐ ปี แต่ขอมอบฐานะแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า ถ้าบัญชีที่ได้ทำไว้แล้วอาจจะอยู่ที่ให้อายุ ๒๐ ปี

นายวิลาศ โอสถานนท์ กล่าวว่า ถ้ามีจะอภิปรายกันว่า ถ้าอาจจะแล้วก็ไม่เสร็จ และตามท่านวรรณ ๑ รับสั่งว่าไม่สำคัญ แต่พวกเราถือว่าสำคัญ อยากให้พวกเราลงมติเอาอย่างนี้ ไม่ควรจะมีมั่วเล่นสำนวนกัน ฉะนั้นขอให้ลงมติ

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ที่ว่าไม่สำคัญนั้น ไม่ใช่ให้ถือว่าเป็นหลักการ แต่ที่พูดนั้น ก็เฉพาะคราวนี้ ซึ่งพอตกลงกันได้ มติที่จะลงในเรื่องนี้สภา ๑ เห็นว่าควรถือ ๒๐ ปีบริบูรณ์เป็นเกณฑ์ แต่ในครั้งนี้ มหาดไทยไม่สามารถจะรับรองให้จัดการทันเวลา จึงให้ปล่อยไป ถ้าลงมติเช่นนี้คงพอใจกันได้

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า คณะรัฐมนตรีจะยอมตามนี้ไหม
นายบรรจง ศรีจรูญ เสนอขอให้ลงมติ

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ได้มีสมาชิกขอให้ลงมติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แถลงว่า ถ้างลง มติแล้ว
เกรงว่าจะทำไม่ทัน

นายกรัฐมนตรี้ แถลงว่า ขออย่าเพิ่งให้ลงมติเพื่อจะพูดให้เข้าใจก่อน คือ ขอให้ส่งมติยอมรับหลักว่าสำหรับอายุ ๒๕ ปีนี้ ถ้าแก้เป็น ๒๐ ปีจะทำไม่ทันจึงลงมติให้ใช้ ๒๕ ปี ส่วนหลักการถือ ๒๐ ปี และจะให้เปลี่ยนทีหลัง

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ที่ขอให้สภา ฯ ลงมติก็คือ หลักต่อไปสภาฯ จะถืออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ แต่เวลานี้ขอให้เป็น ๒๕ ปีบริบูรณ์ เมื่อสมาชิกผู้ใดไม่เข้าใจให้ถาม

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ตามความเข้าใจนั้นคงหมายความว่า ตามหลักถือเอาอายุ ๒๐ ปี แต่เพราะเกรงไม่ทันจึงเอาอายุ ๒๕ ปี

หม่อมเจ้าวรรณไวยทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ในร่างพระราชบัญญัติที่จะออกบัญญัติหลักลงไปว่าให้ถืออายุ ๒๐ ปี แต่มีบทชั่วคราวที่ให้ใช้เวลานี้ว่าให้ ถืออายุ ๒๕ ปี

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า ที่ให้ถือ อายุ ๒๕ ปีนั้นว่าทำไม่ทัน

นายบรรจง ศรีจรูญ เสนอขอให้ลงมติว่าจะเอา ๒๐ ปี หรือ ๒๕ ปี
นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่า ตามที่ กรรมการธิการเสนอมาตาม
รายงานว่าให้เอา ๒๓ ปี แต่ทำไมนี่จะเอา ๒๕ ปี

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ถ้าเอาอายุ ๒๓ ปี
เกรงจะไม่ทัน ทางกรรมการจึงไม่ยืนยันในข้อนี้ เพื่อทางปฏิบัติจะได้
เลือกเอาและการเลือกเอานี้จะเอาอายุ ๒๐ ปีหรือ ๒๕ ปี ก็แล้วแต่จะเห็น
สมควร

รัฐมนตรีทำการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แถลงว่า
เมื่อได้ฟังท่านวรวรรณ ฯ รับสั่งรู้สึกว่าเป็นทาง Compromise การที่จะ
เอาอายุ ๒๐ ปีเกรงว่าจะมีการขลุกขลัก และพอถึงเวลาเข้าจะทำให้
รัฐบาลนี้ทำไม่ได้ ดังนั้นเมื่อจะลงมติอายุ ๒๐ ปี จึงขอให้ระลึกให้มาก
และในกฎหมายที่จะออกก็จะมีบทเฉพาะกาลว่าในคราวเลือกคราวนี้ให้
เอา ๒๕ ปี และได้ลงถามมหาตไทยดู มหาตไทยว่าคงไม่มาถึง ๕๐%
ฉะนั้นการที่จะเอาอายุ ๒๐ ปีหรือ ๒๕ ปี ก็คงไม่ทำให้มาเท่าไร และ
เพราะเหตุการณ์เลือกตั้งคราวนี้เป็นครั้งแรก ก็ควรยอมตามมหาตไทย
ขอและความผิดหรือเหตุล่าช้าเหล่านี้ก็เพราะพระยามโน ฯ ผลสำคัญก็
คืออายุของผู้แทนราษฎร

นายดิเรก ชัยนาม กล่าวว่า ในเรื่องอายุได้ยื่นสมาชิกเสนอ
เอา ๒๐ ปี แต่รัฐบาลจะเอา ๒๕ ปี และตามรายงานของกรรมการ
อายุผู้แทนตำบล ผู้แทนราษฎร ก็เลื่อนขึ้น คือรวบหัวรวบหางเอา

๓๐ ปี มิเป็นการกันพวกผู้ที่มีอายุ ๒๐ ปี ซึ่งจะสมัครรับเป็นผู้แทน
ราษฎรหรือ?

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า เมื่อข้าพเจ้าชี้แจง
แล้วบางที่นายดิเรก คงจะพอใจ คือ นายจรูญ ได้เสนอคำแปรญัตติว่า
ถ้าผู้ที่ได้ประกาศนียบัตร หรือปริญญาชั้นอุดมศึกษาหรือเทียบชั้นอุดม
ศึกษาแล้ว ก็ขอให้มีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้ คำแปรญัตตินี้
รัฐบาลได้ดำริและทางรัฐบาลจะผ่อนผัน และอีกประการหนึ่งที่จะให้
สอบสวนเพราะทางฝ่ายสมาชิกได้มีเอกสารมาแสดง แต่ทางรัฐบาลก็
ยังไม่ยอม ทั้งนี้ก็เพราะเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจ และการคมนาคม
ฉะนั้นถ้ารัฐมนตรีไปปรึกษากัน ตามความประสงค์ของสมาชิกโดยไป
ไต่สวนดูถ้าเห็นว่าเมื่อถึงเกณฑ์ ๒๐ ปี จะทำได้ก็ควร ถ้าทำไม่ได้จึง
ค่อยถืออายุ ๒๕ ปี

หลวงวิจิตรวาทการ เสนอขอให้รัฐบาลเสนอเป็นคำแปรญัตติ

หลวงแสงนิติศาสตร์ กล่าวว่า ตามที่อภิปรายกันทางสมาชิกว่า
ทำกันโดยมีเอกสาร และทางรัฐมนตรีว่าทำไมกันโดยไม่มีหลักฐาน
สำหรับหลักฐานนั้นทางมหาดไทยมีเป็นตู้ ๆ เราต้องไปดูประวัติการว่า
ใครจะเอาหลักฐานมาแสดง หลักฐานที่แน่ก็คือต้องรอคำตอบซึ่งจะ
เสียเวลาเปล่า จึงขอให้ลงมติ

นายเล็ง ศรีสมวงศ์ กล่าวว่า ที่ขอให้สืบสวนนั้นไม่ใช่ค้น
หลักฐานที่เสนอเช่นนี้เพื่อให้ปรึกษา ข้าพเจ้าได้เคยไปหลายจังหวัด

และในเรื่องนี้เพียง แต่ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไป
ปรึกษาอธิบดีว่าจะทำทันหรือไม่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แกลงว่า ไม่มีข้อขัดข้อง
แต่ที่วิตกนั้นก็เกรงว่าจะไม่ทัน ข้าพเจ้าได้สอบสวนแล้วตลอดจน
หลวงนรกิจฯ ก็เห็นว่าไม่ทัน เพราะจะต้องส่งไปยัง มณฑล จังหวัด จน
ถึงอำเภอ และถ้าจะมิวสอบสวนว่าอายุเท่านั้นเท่านี้จะทำได้ไหมก็จะกิน
เวลามาก และในเรื่องอายุนี้นี้ดูเหมือนว่าหลายแห่งและทางนี้ได้สั่งให้
ขีดฆ่าบัญชีเก่า และเจ้าหน้าที่เขาก็ได้ขีดฆ่าแล้ว และกระดาดอาจจะ
ไม่พอ และจะแก้ซับซ้อน ถ้าโปรดให้แล้วไปจะได้ทำให้ทัน

หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ รับสั่งว่า ญัตติของรัฐบาล
ที่จะเสนอแปรญัตติ ดังที่เสนอประธานแล้ว

ประธานสภา ฯ กล่าววว่า รัฐบาลได้เสนอแปรญัตติดังนี้

รัฐบาลเห็นว่าตามหลักการอายุผู้มีสิทธิออกเสียงให้กำหนดเป็น
๒๐ ปี และอายุของผู้แทนตำบลและผู้แทนราษฎรให้กำหนดเป็น ๒๓ ปี
แต่เฉพาะการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการจำเป็นจริง ๆ ที่รัฐบาลจะปฏิบัติตาม
หลักการไม่ได้ จึงขอให้มิมีบทเฉพาะกาลว่าอายุของผู้มีสิทธิออก
เสียง ผู้แทนตำบล และผู้แทนราษฎรกำหนดให้เป็น ๒๕ ปี และกล่าว
ต่อไปว่า อยากทราบว่าจะพิจารณากันตลอดไปในตอนบ่ายไหม

นายวิลาศ โอสถานนท์ เสนอขอให้มิมีประชุมวิสามัญในวันรุ่งขึ้น
ที่ ๑ สิงหาคม เวลา ๙ นาฬิกา

หลวงอรรถสารประสิทธิ์ รับรอง

นายกรัฐมนตรี แถลงขอเลื่อนเวลาประชุมไปเป็นเวลา ๑๖.๐๐

นาฬิกา

ที่ประชุมอนุมัติ

ตรวจแล้ว

เลิกประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

ประมวญ

หลวงคหกรรมบดี

ร.ต. เนตร์ พูนวิวัฒน์

นายปพาฬ บุญ-หลง

หลวงบรรณกรโกวิท

หลวงชวเลขปรีชา

แนบ พหลโยธิน

ผู้จดยางาน

พระสุธรรมวินิจนัย

พญ.

๑๐/๒/๗๖

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร